

УНИВЕРСИТЕТ “ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ” – БУРГАС
МЕДИНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „АНЕСТЕЗИОЛОГИЯ, АГ, ХИРУРГИЯ, ОРТОПЕДИЯ,
ТРАВМАТОЛОГИЯ, УРОЛОГИЯ, НЕВРОХИРУРГИЯ, СПЕШНА И
ИНТЕНЗИВНА МЕДИЦИНА”

УТВЪРЖДАВАМ ✓

ДЕКАН: .....

/ доц. д-р Румяна Янкова/

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Учебна дисциплина:	ОРТОПЕДИЯ И ТРАВМАТОЛОГИЯ
Специалност:	МЕДИЦИНА
Професионално направление:	7.1 МЕДИЦИНА
Образователно-квалификационна степен:	МАГИСТЪР
Форма на обучение:	РЕДОВНА

Бургас, 2024 г.

ИЗВАДКИ ОТ УЧЕБНИЯ ПЛАН

1. ОБЩИ ПАРАМЕТРИ НА ДИСЦИПЛИНАТА					
Обща учебна заетост (часове):		120	Кредити:		4
Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост		Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост	
90	30		3	1	
Вид на дисциплината:	Брой часове в седмица: /лекции + упражнения/		<i>Курс:</i>	<i>Семестър:</i>	
задължителна	2+4		V	IX	
2. УЧЕБНИ ФОРМИ					
Аудиторна заетост:	Часове	Кредити	Извънаудиторна заетост:	Часове	Кредити
Лекции	30	1	Консултации (работа с преподавател)	15	0.5
Семинарни занятия	-	-	Самостоятелна работа - работа със специализирана литература	15	0.5
Практически занятия	60	2			
3. ОЦЕНЯВАНЕ И КОНТРОЛ					
Форми за оценяване и контрол					Относителен дял в общата оценка
Сесийно оценяване: Изпит					0.4
Семестриално (текущо) оценяване:					0.6
Форми на семестриален контрол:					
- Присъствие на учебни занятия					0.2
- Активно участие в занятията					0.2
- Тестова проверка					0.3
- Практически умения					0.3

АНОТАЦИЯ **на дисциплината „Ортопедия и травматология“**

Предназначение на учебната дисциплина

Учебната дисциплина „Ортопедия и травматология“ е предназначена за студентите от специалност „Медицина“, ОКС „магистър“, редовна форма на обучение. Изучава се във IX-ти семестър на V-ти курс.

Дисциплината „Ортопедия и травматология“ е основна в процеса на обучението по медицина. Преподават се обширни познания по етиологията, патогенезата и морфологичния субстрат, класификациите, диагностичните методи, различните видове лечение и прогнозата при заболяванията и травмите на опорно-двигателния апарат на човека. Основната цел на обучението по ортопедия и травматология е усвояване от студентите на обективните и апаратните методи на изследване, формиране на клинично мислене с цел обективна и вярна оценка на състоянието на пациента, поставяне на диагноза, умения за изграждане на лечебно-диагностичен план, познания за принципите и правилата за провеждане на лечението и профилактиката на болестите на опорно-двигателната система.

Цели

Основни задачи на дисциплината са:

- Усвояване методите на изследване в ортопедията и травматологията.
- Запознаване и усвояване с методите на лечение консервативни и хирургични.
- Обучението на студентите се провежда в клиника по ортопедия и травматология, като основната форма на практическо обучение е работа при леглото на пациента – ежедневно анамнеза, статус, демонстрация на диагностични методи, посещение в операционна зала, демонстрации на консервативно и хирургическо лечение.

Структура на учебното съдържание: В преподаването по дисциплината се провеждат лекции, практически упражнения и се задават задачи за самостоятелна работа.

Методи и средства на преподаване: Методите на обучението са начин за работа на университетския преподавател и студента, с помощта на които се постига овладяване на знанията, уменията и навиците, формира се светогледът на студентите и се развиват техните способности. Лекциите по дисциплината „Ортопедия и травматология“ се провеждат чрез съчетаване на традиционни методи и мултимедийни презентации. За практическите занятия са разработени в електронен вид методики за провеждане на упражнения.

Форми на обучение: Изучаването на дисциплината се осъществява в следните форми:

1. Лекции, в които се дават основните теоретични знания по разглежданите теми. По част от темите и подтемите, които могат да се подготвят и самостоятелно от учащите се, лекциите са въвеждащи. Те разкриват същността на въпросите, попадащи в обсега на темите и насочват към самостоятелна работа по препоръчаната литература. Успоредно с лекционния материал ще се провеждат и разисквания по теоретичните въпроси, решаване на казуси, свързани с практическото прилагане на разглежданите методи, решаване на дидактически тестове и др. По време на практическите упражнения се

- консултират болни пациенти на живо и се наблюдават операционни манипулации.
2. Консултации за изясняване на основни понятия, статистически характеристики и др. и насочване към специфичните им особености, с оглед преодоляване на трудности при самостоятелната работа и др.
  3. Самостоятелната работа на студентите се организира чрез консултации в приемните часове на преподавателите, чрез комуникация по електронната поща, съвместна работа по научни и професионални задачи, покриването на текущи тестове по зададена тема от преподавателя, провеждащ упражненията и др.

Очаквани резултати

След завършване на обучението по ортопедия и травматология студентите трябва да имат *теоретични познания* в следните области от ортопедията и травматологията:

- Увреди на мускули, сухожилия и периферни нерви.
- Дегенеративни заболявания на ОДА - коксартроза, гонартроза, дегенеративни заболявания на гръбначен стълб.
- Вродени заболявания на ОДА. Вродено изкълчване на тазобедрената става.
- ДЦП. А васкуларни некрози.
- Периартрити, тендовагинити, бурсити и инсерционити. Родова парализа
- Заболявания на гръбначен стълб и гръден кош.
- Възпалителни заболявания на ставно-сухожилния апарат.
- Онкоортопедия.
- Видове травматични увреди на опорно двигателния апарат - навяхване, луксация, фрактура. Костно срастване.
- Протезране в ортопедията.

Практически умения

Диагностична дейност:

Клинико-диагностична дейност:

- снемане на подробна анамнеза;
- физикално изследване и оглед на пациента;
- специфични клинично-диагностични техники по топографски области;
- тълкуване на образни изследвания: конвенционални рентгенографии, ехографии, КАТ, ЯМР, сцинтиграфия и др.;
- тълкуване на клинично-лабораторни показатели;

Неоперативна ортопедично-травматологична лечебна дейност:

- амбулаторно консервативно, функционално и медикаментозно лечение на ортопедични заболявания и травми в рамките доболничната помощ;
- познания за оценка необходимостта от специализирано ортопедо-травматологично лечение;
- правилата за проследяване на оперирани пациенти с ортопедично-травматологични интервенции в късния постоперативен период (след 30-ия ден), като извършва профилактика, откриване и лечение на евентуални усложнения.

Манипулации и процедури:

- инжекции – интрадермални, подкожни, мускулни и венозни;
- прилагане на тетаничен анатоксин преципитат;

- временна и трайна хемостаза на рана в условията на доболнична помощ;
- локално обезболяване;
- парентерални инфузии;
- отстраняване на хирургичен шевен материал;
- превръзка на рана;
- сондиране на рана или фистула;
- промивка на дренаж;
- вземане, съхраняване и организиране транспорта на материали за биопсично и цитологично изследване;
- лечение на хронични и трудно зарастващи (проблемни) рани;
- лечение на следоперативно усложнени рани;
- дрениране;
- основни имобилизации.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА ЛЕКЦИИ

Тема	часове
Тема 1. Кратки исторически бележки. Дисплазия коксе конгенита. Луксацио коксе конгенита. Кокса вара. Адолесцента епифизилиза. Рахитични деформации. Вродени деформации и заболявания на горния крайник.	2 часа
Тема 2. Заболявания на мускулите, сухожилията и инсерциите им от пренапрежение. Периартрит на раменната става. Придобити деформации на ходилото.	2 часа
Тема 3. Деформации и заболявания на гръбначния стълб. Дегенеративни ставни заболявания	2 часа
Тема 4. Травматични повреди на ОДА – обща характеристика. Контузио. Дисторзио. Руптура. Луксации на ОДА. Луксацио хумероскапуларис. Луксацио кубити.	2 часа
Тема 5. Фрактури на раменния пояс (ключица, лопатка) и проксималния край на хумеруса.	2 часа
Тема 6. Фрактури на раменната кост – средна и дистална трета. Фрактури на предмитницата – горна и средна трета.	2 часа
Тема 7. Фрактури на лъчевата кост на типично място. Фрактури на китката и пръстите. Мекотъканни повреди на ръката.	2 часа
Тема 8. Травматични увреждания на гръбначния стълб.	2 часа
Тема 9. Травматична луксация на тазобедрена става.	2 часа
Тема 10. Фрактури на тазовия пръстен.	2 часа
Тема 11. Фрактури на бедрената кост.	2 часа
Тема 12. Фрактури на подбедрицата. Вътреставни фрактури на подбедрицата. Глезенни фрактури.	2 часа
Тема 13. Костни тумори	2 часа
Тема 14. Мекотъканни увреди на колянната става.	2 часа
Тема 15. Костно-ставна туберкулоза. Асептични некрози.	2 часа
Общо:	30 ч.

УПРАЖНЕНИЯ

Тема	часове
1. Организация на ортопедо-травматологичната помощ и клиника по ортопедия и травматология. Стационар. Операционен блок. Диагностичен сектор. Приемни кабинети – спешен кабинет, планов кабинет. Основни методи на лечение.	4 часа
2. Анамнеза и физикално изследване на ортопедично и травматично болен.	4 часа
3. Основни средства за имобилизация. Гипсова техника. Апаратолечение – ЛФК, ортопедична работилница.	4 часа
4. Луксации коксе конгенита. Кокса вара и валга, гену варум и валгум. Адолесцента епифизиолиза.	4 часа
5. Деформации на гръбначния стълб – сколиоза, кифоза, лордоза. (Тест)	4 часа
6. Увреди на долен крайник. Деформации на ходилото. Заболявания на ОДА от пренапрежение.	4 часа
7. Травматични повреди на ОДА – обща характеристика. Фрактури на раменния пояс, фрактури на раменната кост – горна и средна трета.	4 часа
8. Фрактури на дисталната трета на раменната кост, предмишница, китка, пръсти. Увреди на горен крайник. Диагноза, първа помощ, лечение, усложнения.	4 часа
9. Луксации на опорно-двигателния апарат. Увреди на долен крайник. Диагноза, първа помощ, лечение, усложнения.	4 часа
10. Фрактури на таза. Фрактури на бедрената кост – проксимална трета.	4 часа
11. Фрактури на бедрената кост, диафиза, супракондилни фрактури. Вътреставни фрактури на колянната става. Мекотъканни увреди на колянната става. (Тест)	4 часа
12. Фрактури на подбедрицата. Фрактури на малеолите на подбедрицата.	4 часа
13. Фрактури на гръбначния стълб.	4 часа
14. Дегенеративни ставни заболявания. Асептични некрози.	4 часа
15. Костни тумори. Рахитични деформации. Вяла и спастична парализа. (Тест. Колоквиум)	4 часа

Общо: 60 ч.

ВЪПРОСНИК ЗА ИЗПИТ

1. Класификация на ортопедичните заболявания.
2. Вродени заболявания на горния крайник – класификация /скапула алта, криловидни лопатки, синдактилия, болест на Маделунг/.
3. Вродени заболявания на гръбначния стълб /Синдром на Клипел-Файл, шийни ребра, спина бифида/.
4. Сколиотична болест.
5. Заболявания на гръдния кош /хлътнали гърди, птичи гърди/.
6. Вродена луксация/дисплазия на тазобедрената става.
7. Вродени криви ходила.
8. Статични деформации на ходилото /придобито плоско ходило, халукс валгус, пръст чукче/.
9. Родови травми /акушерска парализа, крива шия/.
10. Дегенеративни ставни заболявания /коксартроза, гонартроза, спондилоартроза/.

11. Хронични възпалителни заболявания на опорно-двигателния апарат /тендовагинити, бурсити, периартрит на раменната става, периартрит на тазобедрената става, Дюпюитренова контрактура/.
12. Костно-ставна туберкулоза /туберкулозен спондилит, туберкулозен коксит, туберкулозен гонит/.
13. Локализирани аномалии в развитието /кокса вара конгенита, кокса вара адолесценциум/.
14. Локализирани аномалии в развитието /болест на Блаунт, болест на Маделунг, Амниотична болест/.
15. Системни аномалии в развитието /ахондроплазия, остеогенезис имперфекта, множествена екзостоза/.
16. Асептични некрози /болест на Пертес, болест на Осгууд-Шлатер, болест на Кьониг/.
17. Ревматични ставни заболявания /ревматоиден полиартрит, болест на Бехтерев/.
18. Ортопедични заболявания в резултат на увреждания на централната нервна система /полиомиелит, детска церебрална парализа/.
19. Костни тумори /остеогенен сарком, хондросарком, сарком на Юинг/.
20. Костни тумори /остеом, хондром, остейд-остеом, солитарна костна киста/.
21. Видове травматични увреди на опорно-двигателния апарат /навяхване, изкълчване, счупване/.
22. Фрактури на костите – видове, механизъм, клинична симптоматика. Методи за лечение. Костно срастване.
23. Фрактури на ключицата и лопатката.
24. Фрактури на раменната кост.
25. Фрактури на костите на предмишницата.
26. Фрактури на ръчната кост на типично място.
27. Фрактури на бедрената шийка. Пертрохантерни фрактури.
28. Фрактури на бедрената кост.
29. Фрактури на костите на подбедрицата.
30. Фрактури-луксации на глезенната става.
31. Луксация на хумероскапуларна става.
32. Луксация на лакетната става.
33. Травматично луксация на тазобедрената става.
34. Фрактури и луксации в областта на гръбначния стълб.
35. Фрактури на таза.
36. Мекотъканны увреди на колянната става /комбинирани връзкови увреди, увреди на менискусите/.
37. Болезнена пронация.
38. Фолкманова исхемична контрактура.
39. Наранявания на сухожилията и нервите на ръката.
40. Синдром на Зудек.

ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА

Задължителна

1. Ортопедия и травматология с ортотика и протезиране, лекционен курс, предоставен в електронен вид
2. Владимирова, Б., Д. Джеров, В. Иванов, Ортопедия, травматология и ортотика, София, 2000
3. Медникаров, Основи на ортопедията и травматологията, Medic, София, 2020
4. Ортопедия и травматология проф. д-р П. Ставрев
5. Таков, Е., П. Тивчев, Фрактурите - диагностика и лечение, София, 1996

Препоръчителна

1. Артропластика на тазобедрената става. Под редакцията на проф. П. Тичев, доц. Пл. Кинов, БГкнига, София, 2014.
2. Хирургия на тазобедрената става. Под редакцията на проф. П. Тичев, проф. Пл. Кинов, БГкнига, София, 2016.

Съставили: ... ..
(проф. д-р В. Обретенков, дмн)

(доц. д-р Ст. Христов, дм)

Учебната програма е обсъдена и приета на заседание на катедра „Анестезиология, АГ, хирургия, ортопедия, травматология, урология, неврохирургия, спешна и интензивна медицина”, протокол № 2 от 12.02.2024 г.

Р-л катедра, ...
(доц. д-р Николай Миринчев, дм)

Учебната програма е приета и обсъдена на Факултетен съвет на Медицински факултет, протокол № 3 от 15.02.2024 г.

Научен секретар на ФС: .. ..
(гл. ас. д-р Руска Ненкова)

УНИВЕРСИТЕТ “ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ” – БУРГАС
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА “ДЕТСКИ БОЛЕСТИ, ФАРМАКОЛОГИЯ,
ИНФЕКЦИОЗНИ БОЛЕСТИ, ЕПИДЕМИОЛОГИЯ И ТРОПИЧЕСКИ
БОЛЕСТИ“

УТВЪРЖДАВАМ!

ДЕКАН:

/Доц. д-р Румяна Янкова/

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Учебна дисциплина:	ПЕДИАТРИЯ
Специалност:	МЕДИЦИНА
Професионално направление:	7.1. Медицина
Образователно-квалификационна степен:	МАГИСТЪР
Форма на обучение:	РЕДОВНА

Бургас, 2024 г.

ИЗВАДКИ ОТ УЧЕБНИЯ ПЛАН

1. ОБЩИ ПАРАМЕТРИ НА ДИСЦИПЛИНАТА					
Обща учебна заетост (часове):		300		Кредити:	
				10	
Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост		Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост	
210	90		7	3	
Вид на дисциплината:	Брой часове в седмица: /лекции + упражнения/		<i>Курс:</i>	<i>Семестър:</i>	
Задължителна	3 + 4 / 3 + 4		V	IX и X	
2. УЧЕБНИ ФОРМИ					
Аудиторна заетост:	Часове	Кредити	Извънаудиторна заетост:	Часове	Кредити
Лекции	90	3	Консултации (работа с преподавател)	20	0.7
Семинарни занятия			Самостоятелна работа - Подготовка за контролни - Подготвяне за упражнения - Подготовка за изпит	25	0.8
Практически занятия	120	4		15	0.5
				30	1
3. ОЦЕНЯВАНЕ И КОНТРОЛ					
Форми за оценяване и контрол				Относителен дял в общата оценка	
Сесийно оценяване: Изпит				0.4	
Семестриално (текущо) оценяване:				0.6	
Форми на семестриален контрол:					
- Присъствие на учебни занятия				0.25	
- Текущо препитване преди всяко упражнение				0.25	
- Активно участие в занятията				0.25	
- Защита на протоколи				0.25	

АНОТАЦИЯ **на дисциплината „Педиатрия“**

Предназначение на учебната дисциплина

Учебната дисциплина „Педиатрия“ е предназначена за студентите от специалност „Медицина“, редовна форма на обучение.

Педиатрията е основна клинична дисциплина в курса на обучение по медицина. Преподават се обширни познания от основните биологични особености на детето, до родовата патология, особеностите на новороденото и заболявания на новороденото, с неговия родов травматизъм, жълтеници и инфекции. Изучават се заболяванията на дихателната система, храносмилателната система, болести на черния дроб, панкреаса, заболявания на сърдечно-съдовата система, заболявания на пикочоотделителната система, заболявания на кръвната система, злокачествени заболявания, заболявания на ендокринната система, заболявания на нервната система при децата, имунитет и имунодефицитни състояния, алергия при децата. Основен акцент се поставя върху растежа и развитието на детето, храненето му и свързаните с храненето заболявания. Педиатрията е интегрална медицинска специалност, обект на която са децата от 0 до 18-годишна възраст. Студентите се обучават в методите и начините за съхраняване и подобряване на детското здраве, проследяване и оценка на физическото и невропсихическото развитие на детето, първична и вторична профилактика на заболяванията и промоция на здравето, диагноза и лечение на заболяванията в детската възраст, рехабилитация, начините за предоставяне на комплексни медицински грижи за деца с увреждания и хронични заболявания във взаимодействие с други медицински и немедицински специалисти, начините за подкрепа за деца, семейства и полагащи грижи лица чрез участие в дейности по превенция на изоставянето, ранно детско развитие, интегрирани здравно-социални услуги за деца и др.

Цели

Овладяване на основните теоретични знания свързани с растежа, развитието, профилактиката, храненето и заболяванията при децата. Овладяване на практическите умения за обективно изследване на детето, включващо и интерпретация на данните от растежа и развитието. Умения за интерпретация на лабораторните изследвания в различните възрастови групи. Овладяване на основните теоретични знания за болестите при децата, за физи-ологията в различните възрастови периоди, хранене и профилактика на заболяванията. Изграждане на умения за логично извеждане на диагноза и диференциална диагноза. Научаване на основните принципи за лечение на децата.

Структура на учебното съдържание

- ✓ Лекционен курс – 90 учебни часа, обхващащ 30 теми, разпределени в два семестъра;
- ✓ Практически упражнения – общо 90 учебни часа, обхващащи 30 теми, разпределени в два семестъра.

Методи на преподаване: традиционни и иновативни методи на преподаване, обяснение, беседа, дискусия, експеримент, компютърно моделиране, презентирание с мултимедия, проекти, казуси, инциденти, работа в екип и др.

Форми на самостоятелна работа

- ✓ Самоподготовка за учебни занятия (лекции, практически, семинарни занятия);
- ✓ Самостоятелна работа по зададени теми от асистент;
- ✓ Подготовка на литературни справки и електронни презентации;
- ✓ Подготовка за тестове, колоквиуми и изпити.

Методи на оценяване

При оценка на знанията на студентите се прилага комбинация от съвременни и класически методи.

Предвиждат се следните методи на оценяване:

- ✓ Текущо (тестове, колоквиуми) и финално (семестриален изпит);
- ✓ Индивидуално (тестове, колоквиуми, семестриален изпит) и групово (при поставени групови задачи);
- ✓ В рамките на учебния процес (по време на практическо упражнение) и чрез задачи за извънаудиторна самоподготовка.

Текущ контрол:

- ✓ Устно препитване преди провеждане на практическото занятие
- ✓ Тестове
- ✓ Семинарни занятия - дискусии
- ✓ Оценка и заверка на протоколите в края на упражнението
- ✓ Колоквиум с тестова част и устно препитване

Семестриален изпит:

- ✓ Практически изпит
- ✓ Тест
- ✓ Теоретичен изпит с писмена част, съхранявана в архива на катедрата и устна част пред комисия от хабилитирани преподаватели.

Предварителни изисквания към основните знания и умения на студентите

За успешното усвояване на дисциплината студентите следва да имат начални познания за анатомичните и физиологични особености на органи и системи при децата във възрастов аспект, закономерностите при развитие, патофизиологичните процеси в организма, методите на изследване, хигиена и др.

Очаквани резултати

След завършване на обучението студентите трябва да имат следните познания и умения:

- ✓ Да познават физиологията, начините на профилактика и рационално хранене на децата;
- ✓ Да могат да извършват физикален преглед на дете, независимо от възрастта му, да оценяват антропометричните показатели и да интерпретират лабораторни изследвания;
- ✓ Да придобият умение да изграждат синдроми и от там диференциална диагноза и диагноза на болното дете;
- ✓ Да знаят основните принципи на лечение на децата;
- ✓ Да знаят алгоритъм за поведение при критично болно дете.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

ЛЕКЦИИ

Тема	часове
1. Основни проблеми и задачи на педиатрията. Детска смъртност. Растеж и развитие на детето през отделните възрастови периоди.	3
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Терминологично определение и значение на педиатрията. ✓ Основни задачи на педиатрията. ✓ Исторически преглед на развитието на педиатрията в света и в нашата страна. ✓ Социални аспекти на педиатрията и съвременни проблеми. ✓ Екологични проблеми. ✓ Определение на понятието детска смъртност, обща детска смъртност, аборт, мъртво-родено и живородено дете:<ul style="list-style-type: none"> - Динамика на детската смъртност в България. - Фактори, определящи детската смъртност. - Анализ на структурата на детската смъртност. - Причини за детската смъртност по възрастови групи. - Профилактични звена за борба с детската смъртност. ✓ Определение на понятията растеж и развитие:<ul style="list-style-type: none"> - Фактори определящи растежа и развитието – ендогенни и екзогенни. - Показатели за преоценка и интерпретация на данните свързани с растежа и развитието на физическото развитие – на растежа и на съзряването. - Акцелерация. - Периоди на детската възраст и тяхната характеристика.	
2. Изграждане на диагнозата – клинична лекция.	3
Върху подходящи клинични случаи се изграждат етапи на типична клинична диагноза. Обсъжда се значението и особеностите на анамнезата, обективното изследване. Оформянето на патологичните синдроми, диференциално-диагностичен подход и лечение.	
3. Адаптационни синдроми у новороденото. Рискови новородени.	3
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Анатомични и биологични особености на новороденото дете – доносно и недоносно. ✓ Процес на адаптация след раждането и неговите най-чести нарушения. ✓ Клинична характеристика на адаптационните състояния от страна на системите и органите. ✓ Клинични изводи. ✓ Определение на понятието рискови новородени. ✓ Недоносени деца – афо, причини за недоносеност, характерна патология на новородените. ✓ Отглеждане и грижи за недоносеното. ✓ Късна патология на недоносеното дете. ✓ Прогноза и развитие на недоносените. ✓ Малки за гестационната възраст /мгв/: определение, специфика	

4. Рационално хранене в детската възраст. Дистрофии. Рахит и рахитоподобни състояния. 3

- ✓ Определение на понятието „рационално хранене“.
- ✓ Хранителни нужди на детето и фактори, които ги определят. Енергетични нужди, Основни хранителни съставки.
- ✓ Видове хранене – естествено, смесено, изкуствено.
- ✓ Предимства на майчината кърма пред другите млека.
- ✓ Адаптирани млека.
- ✓ Хранене на децата от 1 до 3 годишна възраст.
- ✓ Видове дистрофии:
  - Хипотрофия.
  - ✓ Затлъстяване.
  - ✓ Особени форми на дистрофии: брашмяна дистрофия, адипозна дистрофия, квашиоркор.
- ✓ Основни показатели и особености на са/р обмяна. Определение на рахита. Етиология и патогенеза. Благоприятстващи фактори.
- ✓ Клиника на рахита – недоносени деца – доносени деца.
- ✓ Профилактика и лечение.
- ✓ Вит. Д резистентен рахит (ендогенен рахит – форми).
- ✓ Хипервитаминоза Д.

5. Вродени инфекции на новороденото. Придобити инфекции на новороденото. 3

- ✓ Определяне на понятието вродена инфекция.
- ✓ Начини за инфектиране на плода.
- ✓ Класификация на вродените инфекции.
- ✓ Клиника на основните вродени инфекции: токсоплазмоза, цитомегалии, херпес симплекс инфекции, вроден луес, вродена рубеола и др.
- ✓ Диагноза на вродените инфекции.
- ✓ Лечение на вродените инфекции.
- ✓ Профилактика.
- ✓ Предразположение към инфекции у новороденото – имунологични особености.
- ✓ Условия за инфектиране на новороденото.
- ✓ Вътреболнични инфекции.
- ✓ Сепсис у новороденото.
- ✓ Инфекции на кожата, на дихателната система, храносмилателната и нервните системи.
- ✓ Профилактика и лечение на инфекциите у новороденото.

6. ДД на жълтениците. 3

- ✓ Особенности на билирубиновата обмяна у новороденото.
- ✓ Класификация на жълтениците.
- ✓ Клинична характеристика на основните типове жълтеница и клинична характеристика и диагноза на основни представители на трите типа жълтеници

- 7. Особенности на имунитета. Имундефицитни състояния** 3
- ✓ Физиология на имунната система на детето – структура, фактори на имунната защита (специфичен и неспецифичен имунитет). Развитие на имунитета и основни морфологични особености на имунната система в детската възраст.
  - ✓ Имундефицитни състояния – класификация, диагноза, клиника и поведение.
  - ✓ Вродени (наследствени) имундефицитни състояния.
  - ✓ Придобит имундефицитен синдром (спин).
  - ✓ Вторични имундефицитни състояния в детската възраст.
- 8. Анатомио-физиологични особености. Изследване и семиотика на дихателната система в детската възраст. Остри инфекции на горните дихателни пътища. Етиология. Клиника. Лечение** 3
- ✓ Да запознае студентите с анатомичните и функционални особености на дихателната Система в отделните възрастови периоди.
  - ✓ Етиология, патогенеза, клиника, диагноза и лечение на ринити.
  - ✓ Етиология, патогенеза, клиника, диагноза и лечение на синусити.
  - ✓ Етиология, патогенеза, клиника, диагноза и лечение на етмоидит.
  - ✓ Етиология, патогенеза, клиника, диагноза и лечение на отит.
  - ✓ Етиология, патогенеза, клиника, диагноза и лечение на тонзилит.
  - ✓ Етиология, патогенеза, клиника, диагноза и лечение на бронхит.
  - ✓ Етиология, патогенеза, клиника, диагноза и лечение на бронхиолит.
- 9. Хронични пневмонии. Чуждо тяло в дихателните пътища. Муковисцидоза.** 3
- ✓ Хронична пневмония – клинични, морфологични и функционални критерии. Промени във функционалните показатели и типове вентилаторна недостатъчност.
  - ✓ Предразполагащи фактори за хронифициране на пневмониите у децата. ДД, критерии и методи за доказване на най-честите причини.
  - ✓ Терапевтичен план. Значение на дихателната рехабилитация.
  - ✓ Етиология и патогенеза на чуждите тела в дихателните пътища
  - ✓ Клинична картина и поведение при дете с чуждо тяло в дихателните пътища
  - ✓ Профилактика на аспирацията на чужди тела
  - ✓ Честота и значимост на муковисцидозата – генетичен дефект – морфологични промени в дихателната и храносмилателните системи – усложнения – ранни и късни – клинична картина – методи на диагноза – терапевтично поведение – пренатална диагностика и профилактика.
- 10. Алергични заболявания. Бронхиална астма.** 3
- ✓ Актуалност на проблема алергия.
  - ✓ Генетични фактори за развитие на алергичните заболявания.
  - ✓ Препоръки за първична профилактика.
  - ✓ Най-чести алергични заболявания в детската възраст. Значение на екологичните фактори и други екзогенни нокси (вирусни инфекции,

физ. натоварване и др.) Върху развитието и хода на алергичните заболявания у децата, главно-дихателни алергози.

- ✓ Определение на ба – клиникоморфологично. Основни патофизиологични промени при ба.
- ✓ Клиника и ДД с други заболявания, протичащи с рецидивираща бронхиална обструкция.
- ✓ Лечение на бронхиалната астма.

11. Остра дихателна недостатъчност – клиника; ДД; лечение. 3
Бактериални и вирусни пневмонии. Пневмоцистова пневмония.

- ✓ Дефиниране на дн от клиничен и патофизиологичен аспект.
- ✓ Причини за дихателна недостатъчност.
- ✓ Клиника и параклинични изследвания при ДН. Степени на ДН по клинични и газови показатели.
- ✓ Терапевтично поведение при дете с ДН.
- ✓ Етиология, патогенеза, клиника, диагноза и лечение на стафилококова пневмония.
- ✓ Етиология, патогенеза, клиника, диагноза и лечение на пневмококова пневмония.
- ✓ Етиология, патогенеза, клиника, диагноза и лечение на микоплазмена пневмония.
- ✓ Етиология, патогенеза, клиника, диагноза и лечение на вирусна пневмония.
- ✓ Етиология, патогенеза, клиника, диагноза и лечение на микоплазмена пневмония.
- ✓ Етиология, патогенеза, клиника, диагноза и лечение на пневмоцистна пневмония.

12. Особености на туберкулозата в детската възраст. 3

- ✓ Световни тенденции в разпространението.
- ✓ Значение на БДЖ за предпазване от туберкулоза.
- ✓ Епидемиология.
- ✓ Клинико-рентгенологично представяне на различните форми на белодробна ТБК.
- ✓ Лечение.
- ✓ Значение на първичната и вторичната резистентност на щамовете днес.

13. Анатомио-физиологични особености на сърдечно-съдова система. 3
Остра сърдечна недостатъчност.

- ✓ Анатомио-физиологични особености на сърдечно-съдова система в детската възраст.
- ✓ Клинични изводи за особеностите в детската възраст.
- ✓ Остра сърдечно-съдова недостатъчност – определение.
- ✓ Патогенеза и етиология на острата сърдечно – съдова недостатъчност.
- ✓ Клинични прояви на сърдечно-съдова недостатъчност.
- ✓ Спешно поведение при остра сърдечно-съдова недостатъчност.
- ✓ Прогноза на сърдечно-съдовата недостатъчност.

14. Вродени кардиопатии (ВСМ). Придобити заболявания на сърцето. 3
Ендокардити, миокардити, перикардити.

- ✓ Класификация на вродените кардиопатии.
- ✓ Клиника на вродените сърдечни малформации с десно-ляв шънт
- ✓ Клиника на вродените сърдечни малформации с ляво-десен шънт.
- ✓ Клиника на вродените сърдечни малформации без шънт.
- ✓ Функционални изследвания на сърдечно-съдовата система с оглед диагнозата на ВСМ.
- ✓ Лечение на вродените кардиопатии.
- ✓ Етиология и патогенеза на острия миокардит.
- ✓ Клинични прояви на миокардитите. Доказателства за миокардното увреждане.
- ✓ ДД на миокардитите.
- ✓ Лечение.
- ✓ Ендокардит – етиология, патогенеза, клиника.
- ✓ Перикардити – етиология, клиника. Поведение при тампонада на перикарда.

15. Ставен синдром. Болести на съединителната тъкан. 3

- ✓ Определение на понятието ставен синдром.
- ✓ Патогенеза на болестите на съединителната тъкан.
- ✓ Основни клинични единици:
  - Остър ставен ревматизъм – особености в детската възраст. Лечение и профилактика на ревматичната болест.
  - Led.
  - Ревматоиден артрит.
  - Панартерит.
  - Дерматомиозит.
- ✓ Диагноза и ДД на заболявания, протичащи със ставен синдром.
- ✓ Принципи на лечение.

16. Анатомо-физиологични особености на отделителната система. 3
Уроинфекции.

- ✓ Функционални възрастови особености на отделителната система.
- ✓ Методи на изследване на отделителната система в детската възраст – анамнеза, физиологични и лабораторни.
- ✓ Етиология и патогенеза на уроинфекциите.
- ✓ Клинични особености на уроинфекциите – цистит, пиелонефрит.
- ✓ Лабораторна и микробиологична диагноза.
- ✓ ДД на уроинфекциите.
- ✓ Принципи на лечение и прогноза.
- ✓ Аномалии на отделителната система.
- ✓ Нощно напикаване.

17. ДД на оточния синдром. Нефротичен синдром. 3

- ✓ Видове отоци – патогенетични механизми.
- ✓ Дефиниция на нефротичен синдром.
- ✓ Класификация на нефротичния синдром.

- ✓ Патогенеза.
  - ✓ Клинични варианти на нефротичен синдром и тяхното разграничаване.
  - ✓ Прогноза на н.с в зависимост от морфологичните варианти.
  - ✓ Принципи на лечение на н.с.
  - ✓ ДД на други синдроми протичащи с отоци. Лечение на оточния синдром.
- 18. Хематурия. Нефрити.** 3
- ✓ Определение на хематурията.
  - ✓ Диагноза и ДД на хематурията.
  - ✓ Определение на гломерулонефрита. Патогенеза.
  - ✓ Остър гломерулонефрит.
  - ✓ Хронични гломерулонефрити.
  - ✓ Нефробластом.
  - ✓ Нефролитиаза.
- 19. Повръщания в детската възраст.** 3
- ✓ Значение на повръщането, като един от най-честите симптоми в детската възраст.
  - ✓ Заболявания, при които повръщането е основен или водещ симптом.
  - ✓ ДД на повръщането в зависимост от характеристиката му
  - ✓ Поведение на лекаря при дете с повръщане.
- 20. Хронични диарии.** 3
- ✓ Определие за хронични диарии.
  - ✓ Синдром на малабсорбция.
  - ✓ ДД на дете с хронична диария.
  - ✓ Поведение при дете с хронична диария.
- 21. ДД на коремната болка в детската възраст.** 3
- ✓ Значение на коремната болка, като един от най-честите симптоми в детската възраст – разглежда се във възрастов аспект.
  - ✓ Заболявания, при които коремната болка е основен или водещ симптом.
  - ✓ ДД на коремната болка в зависимост от характеристиката му.
  - ✓ Поведение на лекаря при дете с коремна болка.
- 22. Двигателни нарушения в детска възраст - церебрална парализа, Остри и хронични вяли парализи.** 3
- 23. ДД на гърчовете в детската възраст.** 3
- ✓ Определението на понятието гърч.
  - ✓ Патогенеза и етиология.
  - ✓ Класификация на гърчовете.
  - ✓ Възрастови особености на гърчовете.
  - ✓ Диагноза и ДД на най-често срещаните гърчове в детската възраст.
  - ✓ Поведение при гърч.

- 24. Изоставяне в умственото развитие.** 3
- ✓ Причини и степени на умствено изоставане.
  - ✓ Клиника на умственото изоставане.
  - ✓ Повлияване на умственото изоставане – възможности.
- 25. Най-честите ендокринопатии. Диабет.** 3
- ✓ Основни функционални отклонения във функциите на щитовидната жлеза:
    - Хипо и хипертиреозидизъм. Клинични прояви. Вроден хипотиреоидизъм.
    - Тиреоидити и тиреомегалии.
  - ✓ Остра надбъбречна недостатъчност – етиология, клиника, лечение.
  - ✓ Вроден адреногенитален синдром – причини, клиника, диагноза, лечение.
  - ✓ Класификация на диабета по СЗО.
  - ✓ Етиология на детския диабет. Значението на генетичните фактори.
  - ✓ Патогенеза на диабета.
  - ✓ Клинични особености на диабета в различните възрасти.
  - ✓ Диагноза – критерии.
  - ✓ Усложнения на захарния диабет.
  - ✓ Диабетна кома и
  - ✓ Хипогликемична кома – ДД.
  - ✓ Лечение на захарния диабет
  - ✓ Лечение на диабетна кетоацидоза.
- 26. Пубертет. Отклонения в растежа.** 3
- ✓ Физиологични основи на пубертета.
  - ✓ Нормален пубертет. Полова характеристика.
  - ✓ Ранен и преждевременен пубертет – етиология, клиника, поведение.
  - ✓ Късен пубертет – етиология, клиника, поведение.
  - ✓ Фактори на растежа – генетични, хормонални, алиментарни, средови, социални и др.
  - ✓ Нисък ръст – етиология,
  - ✓ Видове нанизъм – пропорционален и диспропорционален, поведение.
- 27. Анатомо-физиологични особености на кръвотворна система. Анемии.** 3
- ✓ Анатомо-физиологични особеност на кръвотворенето във възрастов аспект.
  - ✓ Класификация на анемиите.
  - ✓ Недоимъчни анемии – етиология, клиника, диагноза и лечение.
  - ✓ Хипо и арегенераторни анемии – етиология, клиника, диагноза и лечение.
  - ✓ Хемолитични анемии, остри и хронични – етиология, клиника, диагноза и лечение.
- 28. Хеморагични диатези.** 3
- ✓ Определение на понятието.
  - ✓ Фактори на нормалната хемостаза и възможните им отклонения. Класификация на
  - ✓ Хеморагичните диатези.

- ✓ Разглеждат се в диференциално диагностичен план основните видове хеморагични
- ✓ Заболявания.
- ✓ Поведение на лекаря при дете с хеморагична диатеза.

29. Злокачествени заболявания. Малигнени. Хемопатии. 3

- ✓ Честота и значение на злокачествените заболявания в детската възраст.
- ✓ Възрастова характеристика.
- ✓ Най-чести злокачествени заболявания в детската възраст.
- ✓ Левкемии.

30. Спешни състояния в детската възраст. Злополуки и отравяния. Коматозни състояния в детската възраст. 3

- ✓ Причини, клиника и поведение на лекаря при най-честите спешни състояния в педиатрията:
  - Шок;
  - Удавяне;
  - Топлинен и слънчев удар;
  - Удар от електрически ток.
- ✓ Отравяния: обща характеристика, честота, възрастов аспект; причини; най-чести отравяния в детската възраст; поведение при дете с известно и неизвестно отравяне.

Общо: 90

УПРАЖНЕНИЯ

Тема	часове
1. Особености на анамнезата в детската възраст. Особености на физикалното изследване в детската възраст.	4
2. АФО и изследване на дихателната система. АФО и изследване на сърдечно-съдовата система.	4
3. АФО и изследване на храносмилателната и ендокринната система. АФО и изследване на отделителната и кръвотворната система.	4
4. АФО и изследване на нервната система. Нервно психическо развитие.	4
5. Физическо развитие. Акцелерация. Естествено хранене и захранване.	4
6. Изкуствено и смесено хранене. Хранителни нарушения.	4
7. Калциево-фосфорна обмяна. Рахит и рахитоподобни състояния. Колоквиум – Хранене на кърмачето и малкото дете, физическо развитие и нервно психическо развитие.	4

8. Инфекции у новороденото – вродени и придобити.	4
9. ДД на жълтениците у новороденото и кърмачето. Родови травми на новороденото.	4
10. Колоквиум – Новородено.	4
11. Остри инфекции на горните дихателни пътища. Бронхиолит	4
12. Пневмонии – особености в клиничното протичане според етиологичния причинител.	4
13. Муковисцидоза. Хронични пневмонии. Чуждо тяло в дихателните пътища.	4
14. Бронхиална астма.	4
15. Туберкулоза в детската възраст. Лечение на болестите на дихателната система	4
16. Физикално изследване на сърдечно-съдовата система. Преход от фетално към адултно кръвообръщение.	4
17. Вродени кардиопатии с ляво-десен шънг, Вродени кардиопатии с дясно-ляв шънг.	4
18. Вродени кардиопатии без шънг. Сърдечна недостатъчност. Ритъмни нарушения в педиатрията.	4
19. Миокардити, перикардити. ДД на ставен синдром в педиатрията.	4
20. Колагенози и васкулити. ДД на фебрилитет.	4
21. Уроинфекции. Аномалии на отделителната система. ДД на отоците. Нефротичен синдром.	4
22. ДД на хематуриите. Нефрити. Остра бъбречна увреда.	4
23. ДД на повръщането и ДД на коремната болка и запек.	4
24. ДД на хроничните диарии. Дехидратация. Водно-солева реанимация.	4
25. ДД на гърчовете. Особенности на коматозните състояния в детската възраст.	4
26. Захарен диабет. Болести на щитовидната жлеза.	4
27. Нормален пубертет. Патология на пубертетното развитие. на нарушения растеж- ДД нисок ръст, ДД висок ръст.	4

28. ДД на анемиите. Левкемии. ДД на лимфоаденомегалиите.	4
29. ДД на хепатоспленомегалията.	4
30. Спешни състояния – отравяния и други злополуки.	4
Общо:	120

ВЪПРОСНИК ЗА ИЗПИТ

1. Растеж и развитие на детето. Периоди в детска възраст. Фактори, определящи растежа и развитието. Оценка на физическото развитие - показатели на растежа. Показатели на съзряването. Пубертет.
2. Нормално нервно - психическо развитие: основни етапи на ННР – груба моторика, зрение и фина моторика, слух, реч, говор, социално, емоционално и поведенческо развитие. Изоставане в ННР. Интелектуален дефицит. Разстройство от аутистичния спектър.
3. Детска смъртност
4. Хранене
5. Болести свързани с храненето – намален тегловен прираст, недोхранване
6. Болести свързани с храненето - затлъстяване.
7. Нарушения в калциево-фосфорната обмяна. Рахит и рахитоподбни състояния. Спазмофилия. Хипервитаминоза Д.
8. Жълтеници у новороденото.
9. Вродени инфекции при новороденото и кърмачето.
10. Придобити инфекции на новороденото.
11. Родови травми.
12. Хипоксемично-исхемична енцефалопатия. Гърчове на новороденото.
13. Хеморагична болест на новороденото. Профилактика с вит. К
14. Алергични заболявания.
15. Инфекции на горните дих пътища. ДД на дете със стридор.
16. Инфекции на долните дихателни пътища. Бронхиолит.
17. Остри пневмонии.
18. Хронични белодробни инфекции. Муковисцидоза.
19. Туберкулоза.
20. Бронхиална астма
21. Дихателна недостатъчност
22. ДД на повръщането
23. ДД на остра и хронична коремна болка
24. ДД на хронични диарии
25. ДД на запек
26. Анатоомо-физиологични особености на ССС. Циркулаторни промени след

раждането.

27. ВСМ с ляво-десен шънт
28. ВСМ с дясно-ляв шънт
29. ВСМ с обструкция в изхода на камерите
30. Сърдечни ритъмни и проводни нарушения в детска възраст
31. Придобити заболявания на сърцето: инфекциозен ендокардит, миокардит, перикардити, кардиомиопатии.
32. Артрити - ювенилен идиопатичен артрит, ревматизъм, реактивен, септичен.
33. Колагенози и васкулити - системен лупус еритематодес, дерматомиозит. склеродермия, пурпура на Schonlein-Henoch, нодозен полиартериит, болест на Kawasaki
34. Инфекции на отделителната система. ВУР.
35. Нефротичен синдром. ДД на отоци.
36. Остри и хронични гломерулонефрити.
37. ДД на хематурия
38. Остра бъбречна увреда. Хемолитико-уремичен синдром.
39. ДД на артериална хипертония.
40. Анемии вследствие недостатъчна продукция на еритроцити /анемия на Fanconi/ или неефективна еритропоеза /желязодефицитна анемия, анемия при недоимък на фолати/.
41. Анемии вследствие увеличена деструкция на еритроцитите – хемолитични анемии /наследствена сфероцитоза, дефицит на глюкозо - 6-дехидрогеназа, таласемични синдроми/
42. ДД на хеморагични диатези. Коагулопатии. Хемофилии. Болест на von Willebrand. Други коагулопатии.
43. ДД на хеморагични диатези. Тромбоцитопении – имунни, други тромбоцитни нарушения.
44. Левкемии
45. Лимфоми - болест на Hodgkin, нехочкинови лимфоми
46. Солидни злокачествени тумори - тумор на Wilms, невробластом
47. Захарен диабет
48. Заболявания на щитовидната жлеза – хипотиреоидизъм и хипертиреоидизъм.
49. Болести на надбъбречната жлеза - вродена надбъбречна хиперплазия, синдром на Cushing, болест на Addison
50. Физиология на пубертета.
51. Нисък ръст
52. Преждевременно полово развитие. Късен пубертет.
53. Пароксизмални състояния в детска възраст - епилептични и неепилептични. Фебрилни гърчове. Чести епилептични синдроми.
54. Заболявания на централния двигателен неврон. Детска церебрална парализа
55. Заболявания на периферния двигателен неврон: спинална мускулна атрофия, мускулна дистрофия на Duchenne, полирадикулоневрит на Guillain – Barre.
56. Остри енцефалити и енцефалопатии.
57. Хидроцефалия. Вродени грешки на обмяната. Левкодистрофии. Други енцефалопатии.
58. Злополуки.

59. Отравяния
60. Имунни дефицити
61. Първична и вторична профилактика, скрининг програми, генетична консултация

ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА

1. Курс лекции и упражнения за студенти по медицина в MS Office 365/Share point.
2. Педиатрия. Илюстриран учебник. Т. Lisauer, W. Caroll, A. Craft, М. Бошева. Лакс бук, Пловдив, 2018.
3. Педиатрия. Учебник за студенти. И. Литвиненко, Д.Авджиева-Тзавела (ред.). Арбилис, София, 2019.
4. Пропedeutика на детските болести. Шумналиева, П., Д. Авджиева, И. Литвиненко, Медикон Евентс 2021.

Съставил: .....

(Проф. д-р ~~Миро~~слава Бошева, д.м.)

Учебната програма е обсъдена и приета на заседание на катедра „Детски болести, фармакология, инфекциозни болести, епидемиология и тропически болести”, протокол № 5 от 12.02.2024г.

Р-л- катедра ...

....
(Доц. д-р Христо Бургазлиев)

Учебната програма е приета и обсъдена на Факултетен съвет на Медицински факултет, протокол № 3 от 15.02.2024г.

Научен секретар на ФС: .

....
(Гл. ас. д-р Руска Ненкова)

УНИВЕРСИТЕТ “ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ” – БУРГАС
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА “ДЕТСКИ БОЛЕСТИ, ФАРМАКОЛОГИЯ,
ИНФЕКЦИОЗНИ БОЛЕСТИ, ЭПИДЕМИОЛОГИЯ И ТРОПИЧЕСКИ
БОЛЕСТИ“

УТВЪРЖДАВАМ!
ДЕКАН:
/Доц. д-р Румяна Янкова/
Университет “Проф. д-р Асен Златаров”
гр. Бургас
Медицински факултет

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Учебна дисциплина: **ЭПИДЕМИОЛОГИЯ, ИНФЕКЦИОЗНИ БОЛЕСТИ, МЕДИЦИНСКА ПАРАЗИТОЛОГИЯ И ТРОПИЧЕСКА МЕДИЦИНА**

Специалност: **МЕДИЦИНА**

Професионално направление: **7.1. Медицина**

Образователно-квалификационна степен: **МАГИСТЪР**

Форма на обучение: **РЕДОВНА**

Бургас, 2024 г.

ИЗВАДКИ ОТ УЧЕБНИЯ ПЛАН

1. ОБЩИ ПАРАМЕТРИ НА ДИСЦИПЛИНАТА					
Обща учебна заетост (часове):		240		Кредити: 8	
Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост		Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост	
150	90		5	3	
Вид на дисциплината:	Брой часове в седмица: /лекции + упражнения/		<i>Курс:</i>	<i>Семестър:</i>	
Задължителна	2 + 2 / 2 + 4		V	IX и X	
2. УЧЕБНИ ФОРМИ					
Аудиторна заетост:	Часове	Кредити	Извънаудиторна заетост:	Часове	Кредити
Лекции	60	2	Консултации (работа с преподавател)	10	0.33
Семинарни занятия			Самостоятелна работа		
			- Подготовка за контролни	20	0.67
Практически занятия	90	3	- Подготвяне за упражнения	20	0.67
			- Подготовка за изпит	40	1.33
3. ОЦЕНЯВАНЕ И КОНТРОЛ					
Форми за оценяване и контрол				Относителен дял в общата оценка	
Сесийно оценяване: Изпит				0.4	
Семестриално (текущо) оценяване:				0.6	
Форми на семестриален контрол:					
- Присъствие на учебни занятия				0.30	
- Текущо препитване преди всяко упражнение				0.30	
- Активно участие в занятията				0.40	

АНОТАЦИЯ

на дисциплината „Епидемиология, инфекциозни болести, медицинска паразитология и тропическа медицина“

Предназначение на учебната дисциплина

Учебната дисциплина „Епидемиология, инфекциозни болести, медицинска паразитология и тропическа медицина“ е предназначена за студентите от специалност „Медицина“, редовна форма на обучение.

Цели

Основната цел на обучението по „Епидемиология, инфекциозни болести, медицинска паразитология и тропическа медицина“ е да се предадат на студентите медицински съвременни знания за етиологията, механизмите на заразяване, факторите и пътищата, по които се разпространяват инфекциозните болести и преди всичко за диагностиката и мерките, които се вземат при тяхното появяване, като и мерките които предлага профилактичната медицина за тяхното снижение, елиминирание и ликвидиране.

Епидемиологията на инфекциозните болести е основна клинична дисциплина в обучението на студентите по медицина. Тя непрекъснато се развива като важна специалност в областта на профилактичната медицина. Основен двигател на това развитие са обществените потребности за борба с инфекциозните болести, чието разпространение продължава в глобални мащаби с разнообразно социално отражение. В методично отношение с помощта на епидемиологията се изучава профилактиката и на други масови незаразни заболявания. Предметът на епидемиологията обхваща както екологията, биологията и генетиката на патогенните микроорганизми, така и причините за масовите епидемични процеси, детерминирани от биологичните, социални и природни фактори. Изучаването на тези процеси е и ще бъде винаги необходим елемент от общото обучение за подготовка на лекарски кадри в областта на профилактичната медицина. Съвременното широко разпространение на редица инфекциозни заболявания, както и по-нататъшните еволюционни промени определят постоянните потребности от адекватни мерки за борба с тази патология при човека.

Медицинската паразитология като теоретико-приложна дисциплина има за цел да диагностицира паразитните заболявания, да установи тяхното географско и микротериториално разпространение, да овладее техните епидемиологични или эпизоотични закономерности, да приложи ефективни лекарствени средства за радикална терапия, да внедри методи за прекратяване на епидемичния процес, планира системно снижение на местните паразитози и недопускане внос с местно разпространение на тропически паразитози, както и активна профилактика на здравето на населението. Настоящем медицинската паразитология включва три основни дисциплини: медицинска протозоология, медицинска хелминтология и медицинска арахноентомология.

Тропическата медицина е интегрална клинична дисциплина и е еквивалент на общата медицина в съвременните тропици, в които днес живее 4/5 от световното население. Демографският „бум“ в света и бурните миграционни процеси с все по-нарастващ двупосочен обмен на хора и животни са реална предпоставка за ежедневен внос на тропически инфекции. Базисната университетска подготовка по тропическа медицина включва изучаването на особеностите на специфичната патология, природно-ендемичната огнищност, векторите- преносвачи и всички климатични и социално-икономически условия, осигуряващи голямото им разнообразие в етиологичен план. Проучването на медицинската география и ареала на основните тропически заболявания

са задължителна предпоставка за успешната професионална реализация на всеки общопрактикуващ лекар в тропическите райони на планетата, включително и у нас.

Основни задачи на учебната програма:

- ✓ овладяване на теоретични знания за причините за възникване, развитие и прекратяване на епидемичния процес при различните инфекциозни заболявания;
- ✓ теоретични знания за движещите сили на епидемичния процес – източник на инфекция, механизми и фактори на предаване на инфекциозните болести, възприемчивост на населението и имунитет, социални и природни фактори;
- ✓ основните методи за епидемиологични изследвания и практически умения за приложението на някои от тях;
- ✓ теоретични знания и практически умения за прилаганите ефикасни средства и методи за контрол на инфекциозните заболявания,
- ✓ ефективни профилактични средства за ограничаване, елиминиране и ерадикиране на инфекциозните заболявания
- ✓ теоретични знания за характерните епидемиологични особености на неинфекциозните масови заболявания и такива с инфекциозна етиология
- ✓ представяне на съвременни теоретични познания за инфекциозните болести – етиология, патогенеза, клинична картина, лабораторни изследвания, диагноза, диференциална диагноза, лечение и профилактика.
- ✓ практически умения за събиране и интерпретиране на данните от анамнезата с насоченост към инфекциозно заболяване, физикалното изследване и лабораторните тестове.
- ✓ изграждане на логично и базирано на факти клинично мислене с оглед поставяне на вероятна клинична диагноза, изграждане на диференциално-диагностичен и терапевтичен план
- ✓ овладяване на знания и практически умения на студентите в областта на медицинската паразитология в обем необходим за бъдещата им професионална дейност.
- ✓ усвояване на съвременните познания за паразитната патология с автохтонно разпространение в умерения климатичен пояс по структурните елементи на общоприетата „нозологична схема” – етиология вкл. биологичен цикъл на причинителя, патогенеза, патоморфологични промени, клинична картина, усложнения, характерни отклонения в клинично-лабораторните параметри, паразитологична диагноза, клинична диференциална диагноза, етиологично и патогенетично лечение, епидемиология, лична и обществена профилактика.

Структура на учебното съдържание

Обучението по *инфекциозни болести* преподава обширни знания за етиологията, патогенезата, диагностичните методи – физикални, инструментално – апаратни, лабораторни, клиничната картина – симптоми синдроми и техния произход, диагнозата и диференциалната диагноза, лечението, профилактиката и прогнозата при инфекциозните заболявания. *Медицинската паразитология* е комплексна медико-биологична и медико-социална дисциплина, която изучава всестранно паразитните болести по отношение на: етиология, патогенеза, патоморфология, клинична картина, усложнения, рецидиви, диагноза, диференциална диагноза, терапия, прогноза епидемиология, географско разпространение и профилактика. Причинителите на паразитни болести – протозои, хелминти, артроподи са сложни специализирани организми, които изцяло или само в определен стадий от биологичния им цикъл проявяват паразитизъм, като се адаптират в своя гостоприемник, респ. живия човешки организъм. Целите на обучението по тропическа медицина са съобразени с най-важните

и разпространени в тропиците нозологични групи, потенциално рискови за реимпортиране и същевременно малко познати у нас /микобактериални инфекции, арбовирози, невенерически трепонематози, дълбоки системни микози, хламидиози и др./

Методи на преподаване: традиционни и иновативни методи на преподаване, обяснение, беседа, дискусия, експеримент, компютърно моделиране, презентирание с мулти-медия, проекти, казуси, инциденти, работа в екип и др.

Методи на оценяване

При оценка на знанията на студентите се прилага комбинация от съвременни и класически методи.

Форми на самостоятелна работа

- ✓ Самоподготовка за учебни занятия (лекции, практически, семинарни занятия);
- ✓ Самостоятелна работа по зададени теми от асистент;
- ✓ Подготовка на литературни справки и електронни презентации;
- ✓ Подготовка за тестове, колоквиуми и изпити.

Текущ контрол:

- ✓ Устно препитване преди провеждане на практическото занятие
- ✓ Тестове
- ✓ Семинарни занятия - дискусии
- ✓ Оценка и заверка на протоколите в края на упражнението
- ✓ Колоквиум с тестова част и устно препитване

Семестриален изпит:

- ✓ Практически изпит
- ✓ Тест
- ✓ Теоретичен изпит с писмена част, съхранявана в архива на катедрата и устна част пред комисия от хабилитирани преподаватели.

Очаквани резултати

След завършване на обучението по Епидемиология, инфекциозни болести, медицинска паразитология и тропическа медицина всеки студент трябва да усвои следните теоретични знания и практически умения:

Епидемиология

- ✓ формиране на клинично-епидемиологичното мислене при изграждане на епидемиологичната диагноза;
- ✓ практически подходи в диагностиката на инфекциозните болести, противоепидемичните и профилактични задачи на участъковия лекар;
- ✓ извършване на научно-практически анализи - ситуационни и периодични за състоянието и резултатите от борбата с инфекциозните болести;
- ✓ принципите и подходите за организиране на противоепидемичните мерки в елементарно епидемично огнище, епидемичен взрив и по-сложна епидемична ситуация;
- ✓ извършване на епидемиологичен анализ на ниво участъкова здравна служба и хей - регион.
- ✓ организиране и извършване на масови профилактични имунизации;
- ✓ подходи и принципи за интегриране на противоепидемична дейност с обществеността и различни институции;
- ✓ проучване на елементарно инфекциозно огнище, епидемичен взрив, болнични

- инфекции и природно огнищни инфекции;
- ✓ начини за извършване на огнищна и полева дезинфекция;
- ✓ контролиране и експериментални подходи за оценка на профилактичната дейност на здравната служба;
- ✓ събиране и използване на мониторингова информация относно разпространението на инфекциозните болести;
- ✓ принципи и подходи за изграждане, ръководене и оценка на обществената профилактика;

Инфекциозни болести

- ✓ снемане на анамнеза на инфекциозно болен, обективно изследване на инфекциозно болните - деца и възрастни;
- ✓ познаване на правилата за амбулаторно - поликлинична работа с инфекциозно болните и съмнителните за инфекциозни заболявания;
- ✓ вземане на материали за биохимични, морфологични, бактериологични, вирусологични изследвания - начини на вземане, съхранение, транспортиране до съответните лаборатории;
- ✓ водене на болничната документация на хоспитализираните пациенти, обосноваване на диагнозата, изграждане диференциално - диагностичен план;
- ✓ изработване на проект за терапевтично поведение при болните с инфекциозни заболявания, включващ режим, хранене, етиологично, патогенетично, симптоматично лечение;
- ✓ изграждане на модел за мониториране, поведение и терапия при болни, нуждаещи се от интензивно лечение и грижи;
- ✓ познаване на принципи на диспансеризацията при определени групи инфекциозни заболявания;
- ✓ извършване на лечебни и диагностични манипулации при инфекциозно болните /измерване и регистриране на различни показатели, инжекционни манипулации, работа със затворени системи и др./

Медицинска паразитология

- ✓ етиологията на паразитозите, инвазионните форми на паразитите, източниците и механизмите на заразяване на човека;
- ✓ основните клинични прояви на заболяванията, характерните отклонения в клинично-лабораторните параметри и усложненията, които могат да се очакват;
- ✓ най-подходящите биологични материали за паразитологична диагностика и тяхната надеждност, лабораторно-диагностичните методи и интерпретацията на резултатите в клиничен аспект;
- ✓ показанията за хоспитализация, съвременните медикаментозни средства и лечебни схеми за етиологична, патогенетична и симптоматична терапия;
- ✓ нормативните документи, свързани с регистрацията и контрола на автохтонните и внасяни тропически паразитози в Р. България;
- ✓ правилата за съхранение, транспорт и дезинфекция на заразни биологични материали, отразени в съответни указания на МЗ;
- ✓ да взема пряко достъпни, спонтанно отделящи се материали за изследване: фекалии или примеси към тях (слузно-кървави части от испражненията), урина, уретрален ексудат, вгалищно съдържимо;
- ✓ да взема перианален материал по метода на Graham и по метода на Скрябин-Шульц.
- ✓ да микроскопира нативни препарати от подходящи биологични материали;
- ✓ да извършва посявки на материали върху течни и двуфазни хранителни среди и да отчита растежа на културите;

- ✓ да приготвя препарати от периферна кръв за диагностика на малария и други “кръвни” паразитози (дебела капка и натривка – фиксирана);
- ✓ да осъществява правилно временно съхранение на биологичните материали (при минусови температури или в подходящи консерванти);
- ✓ да подготвя и да организира транспортирането на материали за изследване до паразитологична лаборатория като спазва правилата за съхраняване и пренасяне на заразни биологични материали.

Тропическа медицина

- ✓ Скарификация на кожна лезия, нокти и косми за доказване на дерматомикози;
- ✓ Изработване на препарат от ГМТ за експресна диагностика на криптококоза;
- ✓ Скарификация и допирна биопсия на кожни лезии за доказване на микотични агенти при сепсис и лепрозни микобактерии;
- ✓ Експресна оцветителна микроскопия за доказване на гъбички в храчки, вагинален и орофарингеален смив, урина, гной и лаважни води;
- ✓ Извършване на тестове за определяне кожно - алергичната чувствителност спрямо туберкулин /Манту/, хистоплазмин и сензитини за атипични микобактерии и лепроми/ Мидсуда и Фернандес реакции/;
- ✓ Венозно лечение с АМВ при дълбоки микози;
- ✓ Провокационни проби за доказване на СКА и други хемоглинопатии;
- ✓ Указване на първа помощ и неотложно лечение при ухапване от отровни змии и членестоноги /паяци, скорпиони и др./

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

ЛЕКЦИИ

Тема	часове
IX семестър	
<i>Епидемиология</i>	
Лекция №1 Предмет, задачи и методи на епидемиологията на инфекциозните болести. Молекулярна епидемиология.	2
Лекция №2 Инфекциозен процес от епидемиологична гледна точка	2
Лекция №3 Епидемичен процес – източник на инфекция и механизъм на предаване.	2
Лекция №4 Живи и неживи фактори на предаване на инфекцията.	2
Лекция №5 Дезинфекция, стерилизация, дезинсекция и дератизация.	2
Лекция №6 Имунитет от епидемиологична гледна точка – основни видове и структури които го осъществяват. Имунопрофилактика – основни видове биопродукти. Колективен имунитет.	2
Лекция №7 Вътреболнични инфекции.	2

Инфекциозни болести

Лекция №8 Респираторни инфекции – лекция	4
Лекция №9 Чревни инфекции – лекция	4
Лекция №10 Вирусни хепатити – лекция	4
Лекция №11 Невроинфекции – лекция	4
X семестър	
<i>Епидемиология</i>	
Лекция №12 Епидемиология и профилактика на грип и варицела.	2
Лекция №13 Епидемиология и профилактика на епидемичен паротит, морбили и рubeола.	2
Лекция №14 Епидемиология и профилактика на скарлатина, дифтерия и коклюш.	2
Лекция №15 Епидемиология и профилактика на шигелози, вирусен хепатит А, вирусен хепатит Е и полиомиелит	2
Лекция №16 Епидемиология и профилактика на хеморагичните трески: кримска хеморагична треска, хеморагична треска с бъбречен синдром, жълта треска, денга.	2
Лекция №17 Епидемиология и профилактика на лаймска болест, марсилска треска, петнист тиф, Ку-треска.	2
Лекция №18 Епидемиология и профилактика на ХИВ/СПИН инфекция, инфекция предизвикана от папилома вируси, туларемия и антракс.	2
<i>Инфекциозни болести</i>	
Лекция №20 Трансмисивни инфекции – лекция	4
Лекция №21 Покривни инфекции – лекция	4
Лекция №22 Биологично оръжие и особено опасно инфекции – лекция	4
<i>Медицинска паразитология</i>	
Лекция №13 Предмет, задачи и методология на медицинската паразитология.	2
Лекция №14 Някои местни и вносни паразитози, и тропически заболявания.	2
Общо	60 ч.

УПРАЖНЕНИЯ

Тема	часове
IX семестър	
<i>Епидемиология</i>	
Упражнения №1 Епидемиологично проучване – нива, организация и провеждане.	2
Упражнения №2 Дезинфекция – физични и химични средства.	2
Упражнения №3 Стерилизация. Централна болнична стерилизационна.	2
Упражнения №4 Дезинсекция, дезакаризация.	2
Упражнения №5 Дератизация. Контрол на дезинсекцията и дератизацията.	2
Упражнения №6 Медицински стандарт Вътреболнични инфекции (ВБИ). Управление на болничните отпадъци.	2
Упражнения №7 Епидемиологичен надзор и контрол.	2
<i>Инфекциозни болести</i>	
Упражнения №8 Причинители	1
Упражнения №9 Грип	1
Упражнения №10 Скарлатина, морбили. Варицела, рубеола	1
Упражнения №11 Мононуклеоза	1
Упражнения №12 Коклюш, перотит	1
Упражнения №13 Менингококова болест	1
Упражнения №14 Летионелоза, хламидийна и микоплазменна инфекция	1
Упражнения №15 Кореман тиф	1
Упражнения №16 Хранителни трасиоинфекции	1
Упражнения №17 Шителоза	1
Упражнения №18 Колиентерити	1
Упражнения №19 Вирусни гастроентерити	1
Упражнения №20 Хепатит А	1

Упражнения №21	Хепатит В	1
Упражнения №22	Гнойни менингити	1
Упражнения №23	Вирусни менингити	1
X семестър		
<i>Епидемиология</i>		
Упражнения №24	Имунопрофилактика – видове биопродукти, противопоказания и нежелани ваксинални реакции	2
Упражнения №25	Имунопрофилактика – имунизационен календар на Република България	2
Упражнения №26	Имунопрофилактика – препоръчителни имунизации	2
Упражнения №27	Епидемиологично проучване в огнище на въздушно-капкови инфекции (грип, варицела, скарлатина)	2
Упражнения №28	Епидемиологично проучване в огнище на въздушно-капкови инфекции (епидемичен паротит, морбили)	2
Упражнения №29	Епидемиологично проучване в огнище на въздушно-капкови инфекции (епидемичен паротит, морбили)	2
Упражнения №30	Епидемиологично проучване в огнище на бактериални чревни инфекции	2
Упражнения №31	Епидемиологично проучване в огнище на вирусни чревни инфекции	2
Упражнения №32	Епидемиологичен анализ	2
Упражнения №33	Международен здравен контрол	2
<i>Инфекционни болести</i>		
Упражнения №34	Лаймска болест	4
Упражнения №35	Ку треска	2
Упражнения №36	Туларемия	2
Упражнения №37	Марсилска треска	2
Упражнения №38	Хеморагични трески	2
Упражнения №39	Еризипел	2

Упражнения №40	Тетанус	2
Упражнения №41	Антракс	2
Упражнения №42	Клиничен стаж в инфекционно отделение	10
<i>Тропическа медицина</i>		
Упражнения №43	Ламблиоза. Бластицидоза. Трихомоназа. Причинител, биологичен цикъл, патофизиология, клиника, диагностика, лечение.	2
Упражнения №44	Ехиниокоза. Токсокароза. Причинител, биологичен цикъл, патофизиология, клиника, диагностика, лечение.	2
Упражнения №45	Малария-видове, причинители, биологичен цикъл, патофизиология, клиника, диагностика, лечение, профилактика.	2
Упражнения №46	Токсоплазмоза - причинител, биологичен цикъл, патофизиология, клиника, диагностика (интерпретация на серологичните изследвания), лечение. Токсоплазмоза и бременност, профилактика.	2
Упражнения №47	Лайшманиоза. Трипанозомози. Лимфатични филариози -Вушешериоза, бругиоза. Дракункулоза Причинител, биологичен цикъл, патофизиология, клиника, диагностика, лечение.	2
Упражнения №48	Ентеробиоза. Аскаридоза. Трихоцефалоза. Хименолепидоза. Причинител, биологичен цикъл, патофизиология, клиника, диагностика, лечение.	2
Общо:		90 ч.

ВЪПРОСНИК ЗА ИЗПИТ

1. Исторически корени на епидемиологията. Еволюция на микроорганизмите, заразните болести и епидемичните процеси. Развитие на епидемиологията като наука за борба със заразните болести.
2. Предмет на епидемиологията- определение, цели, задачи, връзка с другите дисциплини, значение. Методи - дескриптивен, аналитичен, експериментален, математическо моделиране.
3. Инфекциозен процес - биологична основа на епидемичния процес. Характеристика - степен на епидемиологична значимост на форми те на инфекциозния процес.
4. Епидемичен процес - определение, движещи сили, форми.
5. Извор (източник) на инфекция: болен - форми, контагиозен период, епидемиологично значение. Зоонози.
6. Извор (източник) на инфекция: заразноносителство - видове, продължителност, значение. Зоонози.
7. Механизъм на предаване на заразата. Определение, фази, видове. Фактори на предаване. Пътища на разпространение на заразата. Класификация на заразните болести.

8. Фактори на предаване на заразата - вода, хранителни продукти и предмети на обкръжаващата обстановка.
9. Фактори на предаване на заразата - почва и въздух.
10. Фактори на предаване на заразата - живи преносители (въшки, комари, папатацевии мушички, бълхи, мухи, кърлежи). Епидемиологично значение.
11. Възприемчивост на населението- неспецифични и специфични фактори. Битов имунитет. Специфична профилактика.
12. Социален фактор - видове, начин на влияние, значение.
13. Природен фактор - сезонност и цикличност.
14. Видове епидемии - водни, млечни и хранителни.
15. Видове епидемии - контактно-битови, капкови и кръвни.
16. Епидемиологично проучване - цел, етапи, начин на провеждане, епидемиологичен анализ, епидемиологична прогноза.
17. Общи профилактични и основни протиепидемични мерки.
18. Мерки в епидемичното огнище - спрямо болни, съприкосновенци, обкръжаваща обстановка.
19. Дезинфекция - определение, методи и средства.
20. Дезинсекция - определение, методи и средства.
21. Дератизация - определение, методи и средства.
22. Вътрешболнични инфекции.
23. Инфекция, инфекциозен процес (определение, роля на микро- и макроорганизма и средата), фази на протичане.
24. Инфекциозна болест - периоди. Особенности в протичането на инфекциозните болести.
25. Имунотерапия на инфекциозните болести.
26. Микробиологична диагноза на инфекциозните болести.
27. Вирусологична диагноза на инфекциозните болести.
28. Антимикробно лечение на инфекциозните болести
29. Патогенетично лечение на инфекциозните болести, протичащи с дехидратационен синдром.
30. Патогенетично лечение на инфекциозните болести, протичащи с мозъчен оток, ОБН и ОДН.
31. Кореман тиф.
32. Салмонелози.
33. Хранителни токсикоинфекции.
34. Ботулизъм.
35. Шигелози.
36. Колиентерити.
37. Холера.
38. Вирусни гастроентерити.
39. Бруцелоза.
40. Лептоспирози.
41. Вирусен хепатит тип А и Е.
42. Вирусен хепатит тип В и Д.
43. Вирусен хепатит тип С.
44. Ентеровирусни инфекции.
45. Полиомиелит.
46. Скарлатина.
47. Морбили.
48. Рубеола.

49. Варицела.
50. Дифтерия.
51. Инфекциозна мононуклеоза.
52. Грип и ОРЗ.
53. Коклюш.
54. Епидемичен паротит.
55. Менингококова инфекция. Менингококов гноен менингит.
56. Легионелози.
57. Марсилска треска
58. Ку-треска.
59. Лаймска болест.
60. Възвратни трески /борелиози/- въшкови и кърлежови /ендемични/ възвратни трески.
61. Хеморагична треска с бърбрен синдром.
62. Чума.
63. Туларемия.
64. Антракс.
65. Тетанус.
66. Бяс.
67. HIV - инфекция и СПИН.
68. Денга.
69. Жълта треска.

Практически изпит по епидемиология на студенти - медици

1. Специфична профилактика при полиомиелит.
2. Дезинфекция на ръце - методи и средства.
3. Епидемиологично значение на гризачите и борба с тях. Видове родентициди.
4. Епидемиологично значение на бълхи и въшки и борба с тях.
5. Специфична профилактика при вирусен хепатит В.
6. Специфична профилактика при дифтерия, тетанус и коклюш.
7. Видове ваксини, начин на приложение. Съхранение и транспорт.
8. Епидемиологично проучване - същност, цели, етапи и методи.
9. Начин за откриване на заразноносителство при дихателни инфекции.
10. Алкохоли и алдехиди за дезинфекция.
11. Халогенни производни за дезинфекция.
12. Принцип на стерилизация със сух горещ въздух и нара под налягане (сух стерилизатор, автоклав).
13. Препоръчителни имунизации.
14. Епидемиологично значение на кърлежите и борба с тях.
15. Специфична профилактика при морбили, паротит и рубеола.
16. Специфична профилактика на тетанус при нараняване.
17. Профилактика при бяс.
18. Начин за откриване на заразноносителство при чревни инфекции.
19. Общи противопоказания за имунизации и странични реакции и усложнения след имунизация.
20. Специфична профилактика при туберкулоза.
21. Епидемиологично значение на комарите и борба с тях.
22. Документация в борбата със заразните болести.
23. Инсектициди - групи, представители. Репеленти и атрактанти.
24. Методи за контрол на дезинфекцията и стерилизацията.
25. Противоепидемични мерки спрямо болния, контактните и околната среда.

ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА

1. Епидемиология на инфекциозните болести. Под ред. на В. Монеv, София, 1999 г.
2. Инфекциозни болести. Под ред. на М. Тихолова, София, 2008 г.
3. Епидемиология на инфекциозните заболявания. Учебник за студенти по медицина и специализиращи лекари. Под редакцията на проф. Н. Рибарова. И.К. Симелпрес. София, 2011 г.
4. Вирусни и бактериални тропически болести. Под редакцията на Н. Попиванова. Пловдив 2000 г.
5. Ръководство за практически упражнения по епидемиология на инфекциозните болести за студенти по медицина, дентална медицина, фармацевти, медицински сестри, акушерки, здравни инспектори. Под редакцията на Й. Стоилова. Пловдив 2008 г.
6. Теоретичен анализ на съвременната епидемиология. Под редакцията на П. Георгиев и П. Драганов. София 2006 г.
7. Симптоми и синдроми на инфекциозните болести. Г. Генов, Ст. Лахтариев, М. Стойчева-Въртигова, Р. Комитова, М. Генева-Попова. София 2007 г.
8. Инфекциозни болести. Под редакцията на проф. Генчо Генов. София. 2009 г.

Съставил: .....

(проф. д-р Андрей Галев, дмн.)

Учебната програма е обсъдена и приета на заседание на катедра „Детски болести, фармакология, инфекциозни болести, епидемиология и тропически болести”, протокол № 5 от 12.01.2015г.

Р-л- катедра доц.. д-р Христо Бургазиев /

.....)

Учебната програма е приета и обсъдена на Факултетен съвет на Медицински факултет, протокол № 4 от 06.03.2015г.

Научен секретар на ФС: ..

(Гл. ас. д-р Руска Ненкова)

УНИВЕРСИТЕТ “ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ” – БУРГАС
ФАКУЛТЕТ ПО МЕДИЦИНА
КАТЕДРА “АНЕСТЕЗИОЛОГИЯ, АГ, ХИРУРГИЯ, ОРТОПЕДИЯ,
ТРАВМАТОЛОГИЯ, УРОЛОГИЯ, НЕВРОХИРУРГИЯ, СПЕШНА И
ИНТЕНЗИВНА МЕДИЦИНА”

УТВЪРЖДАВАМ!

ДЕКАН:

/доц. д-р Румяна Янкова/

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Учебна дисциплина:	НЕВРОХИРУРГИЯ
Специалност:	МЕДИЦИНА
Професионално направление:	7.1 МЕДИЦИНА
Образователно-квалификационна степен:	МАГИСТЪР
Форма на обучение:	РЕДОВНА
Професионална квалификация:	ЛЕКАР

Бургас, 2024 г.

ИЗВАДКИ ОТ УЧЕБНИЯ ПЛАН

1. ОБЩИ ПАРАМЕТРИ НА ДИСЦИПЛИНАТА					
Обща учебна заетост (часове):		60		Кредити: 2	
Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост		Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост	
30	30		1	1	
Вид на дисциплината:	Брой часове в седмица: /лекции + упражнения/		Курс:	Семестър:	
ЗАДЪЛЖИТЕЛНА	1+1		V	IX	
2. УЧЕБНИ ФОРМИ					
Аудиторна заетост:	Часове	Кредити	Извънаудиторна заетост:	Часове	Кредити
Лекции	15	0.5	Консултации (работа с преподавател)	5	0.17
Семинарни занятия			Самостоятелна работа	6	0.2
Практически занятия	15	0.5	- Подготовка за контролни	4	0.13
			- Подготвяне за упражнения	15	0.5
			- Подготовка за изпит		
3. ОЦЕНЯВАНЕ И КОНТРОЛ					
Форми за оценяване и контрол				Относителен дял в общата оценка	
Сесийно оценяване: Изпит				0.4	
Семестриално (текущо) оценяване:				0.6	
Форми на семестриален контрол:					
- Присъствие на учебни занятия				0.3	
- Текущо препитване преди всяко упражнение				0.3	
- Активно участие в занятията				0.4	

АНОТАЦИЯ

на дисциплината „Неврохирургия“

Предназначение на учебната дисциплина

Учебната дисциплина „Неврохирургия“ е предназначена за студентите от специалност „Медицина“, редовна форма на обучение.

Цели

Неврохирургията е специализирана медицинска специалност и учебна дисциплина, която изучава и се занимава с хирургичното лечение на заболяванията и аномалиите на нервната система (централна и периферна). Основната цел на обучението по неврохирургия е да се усвоят знания относно етиологията, патогнезата, диагностиката и клиничната картина при неврохирургичните болести, основните правила и принципи на неврохирургичното лечение.

Структура на учебното съдържание

Учебното съдържание включва клиничната картина, диагностичните методи и методите на лечение на основните неврохирургични заболявания – травмите на нервната система, туморите на нервната система, съдовите заболявания на главния и гръбначния мозък, възпалителните и паразитни заболявания на централната нервна система, спондилогенните миелопатии и радикулопатии, мозъчната хидроцефалия и др. Основен акцент се поставя на спешните състояния в неврохирургията и необходимите мерки за тяхното овладяване.

Методи на преподаване: традиционни и иновативни методи на преподаване, обяснение, беседа, дискусия, експеримент, компютърно моделиране, презентирание с мултимедия, проекти, казуси, инциденти, работа в екип и др.

Форми на самостоятелна работа

- ✓ Самоподготовка за учебни занятия;
- ✓ Самостоятелна работа по зададени теми;
- ✓ Подготовка на литературни справки и електронни презентации;
- ✓ Подготовка за тестове, колоквиуми и изпити.

Методи на оценяване

- ✓ Устно препитване преди провеждане на практическото занятие
- ✓ Тестове
- ✓ Семинарни занятия - дискусии
- ✓ Оценка и заверка на протоколите в края на упражнението
- ✓ Колоквиум с тестова част и устно препитване.

Очаквани резултати

След завършване на обучението по неврохирургия, студентите трябва да имат следните теоретични познания и практически умения:

- ✓ Неврологичен преглед при неврохирургични пациенти: оценка на психичното състояние на пациента и реч, изследване на черепномозъчни нерви, на централната и периферна сензорни функции, на двигателни функции, рефлексии, церебеларна функция и походка.

- ✓ Основи на неврообразна диагностика. Разпознаване на вертебрални фрактури и дислокации, разграничаване на компютъризирани изображения между кръв, въздух, мазнини, CSF, и кост. Разпознаване на определени болестни единици като епидурален, субдурален, интрацеребрален хематом, субарахноидален кръвоизлив, мозъчни тумори, и хидроцефалия.
- ✓ Диагностициране и лечение на травма на главата. Разбиране и прилагане на Glasgow Coma Score. Разпознаване на синдромите на мозъчно херниране при ЧМТ, включително Cushing рефлекс, мезенцефални ефекти и промени в жизнените показатели, влиянието на фокални обемни процеси, дислокации на срединни структури и последиците от тях.
- ✓ Разпознаване и начално поведение при:
  - сътресение, мозъчна контузия и дифузна аксонална увреда.
  - остър епидурален и субдурален хематом, включително хирургични показания.
  - проникваща травма, включително и огнестрелни рани.
- ✓ Познаване принципите на лечение на отворени, затворени и базиларни фрактури на черепа, включително ликворея, и на хроничен субдурален хематом (при деца и възрастни).
- ✓ Разбиране патофизиологията на повишено вътречерепно налягане, церебрална перфузия и влиянието на кръвното налягане, кръвни газове и водно-електролитния баланс.
- ✓ Интерпретация на рентгенови изследвания при гръбначна травма.
- ✓ Познаване принципи на поведение при остра травма на гръбначния мозък, включително имобилизация, стероиди и системни мерки.
- ✓ Познаване на критерии за нестабилност на гръбначния стълб и показания за декомпресивна и стабилизационна хирургия
- ✓ Диагностика и лечение на интракраниални обем заемащи процеси (мозъчни тумори и абсцеси). Познаване относителната честота и локализация на основните видове първични и вторични тумори на мозъка. Разбиране на общите клинични прояви и специфични синдроми при екстрааксиални и интрааксиални на мозъчни тумори, както и място на различните диагностични методи (лабораторни тестове, радиология, биопсия). Разбиране на общите стратегии за лечение (хирургия, радиохирургия, радиация и химиотерапия) в лечението на тумори. Разпознаване клиничните прояви на абсцеси и фокални инфекции и познаване на основните принципи при лечение.
- ✓ Диагностика и лечение на съдови заболявания на ЦНС. Познаване основните причини за вътречерепен кръвоизлив: васкулопатия, хипертония, аневризма, съдови малформации, тумор и коагулопатия. Разпознаване на признаците на субарахноидална, церебрална и церебрална хеморагия. Прилагане на инструменти за диагностика в оценка на остро главоболие (СТ и MRI, ролята на лумбална пункция).
- ✓ Разбиране на естествената история и общите стратегии за лечение (операция, радиохирургия, интервенционна радиология, както и лечение на вазоспазъм) на интракраниални аневризми и съдови малформации.
- ✓ Познаване на етиологичните фактори на мозъчна исхемия, включително атеросклероза, сърдечно заболяване, артериална дисекация, фибромускулна дисплазия, васкулит, венозна тромбоза и хематологични заболявания.
- ✓ Познаване диагностицирането и лечението на увреждане на периферни нерви - травматично увреждане на нерв, както и т.нар. entrapment невропатии (синдром на карпалния тунел, притискане на улнарния нерв, „thoracic outlet”, meralgia par-

esthetica), тяхната етиология, консервативно поведение и индикациите за хирургична интервенция.

- ✓ Диагностициране и лечението на хидроцефалия и гръбначен дизрафизъм. Разбиране на етиология и симптомите на хидроцефалията при деца и възрастни, както и разлика между комуницираща и обструктивна хидроцефалия, познаване на различните начини за лечение.
- ✓ Познаване на общи синдроми на гръбначния дизрафизъм, техните неврологични прояви и най-общите принципи на поведение.
- ✓ Познаване показания и възможности за хирургично лечение при краниосиностози.
- ✓ Функционална неврохирургия. Познават характеристиките на тригеминална и глософарингеална невралгия, и лицев хемиспазъм, показания и методи на хирургично лечение. Познаване показания и възможности за хирургично лечение при невропатна и ракова болка. Познаване показания и възможности за хирургично лечение при болестта на Паркинсон. Разбиране на общата класификация на епилептични пристъпи, определение за фармакорезистентна епилепсия, както и на общите възможности за хирургическа намеса за лечение на епилепсия, включително инвазивни електроди, резекционна и дисекционна хирургия
- ✓ Познаване на алгоритъм на поведение при травми на нервната система.
- ✓ Да се познават спешните състояния при неврохирургичните заболявания, които застрашават живота на болния, както и да могат да предприемат своевременни и адекватни действия за предотвратяването им.
- ✓ Да познават основните неврохирургични заболявания, за да могат да се ориентират в амбулаторни условия.
- ✓ Да могат да назначават необходимите изследвания и да могат да насочат навреме пациентите за лечение в специализирано заведение.
- ✓ Да притежават необходимите компетенции, за да предпазят болните от влошаване на състоянието или усложнения до постъпването им в специализирано лечебно заведение.
- ✓ Да познават прогнозата и съвременните методи на лечение на неврохирургичните заболявания.
- ✓ Да знаят как да проследят състоянието на лекувани в неврохирургия пациенти в домашни условия, както и да умеят да ги предпазят от евентуални усложнения.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

ЛЕКЦИИ

Тема	часове
1. Невроонкология: черепномозъчни тумори, класификация на видовете интракраниални тумори, огнищен синдром в зависимост от локализацията, общомозъчен синдром, дислокационни синдроми (видове мозъчни вклинявания) – диагностика и лечение. Синдроми при тумори със специфична локализация: аденоми на хипофизата, краниофарингеом, глиом на п. opticus, интравентрикуларни и понтоцеребеларни тумори, видове изследвания обективизиращи диагнозата; особеностите на туморите в детска област, принципи на лечение, съвременни методи на лечение – възможности и предимства, прогноза при различните видове неоплазми на главния мозък.	2 часа
2. Тумори на гръбначния стълб и мозък. Синдроми на компресия на гръбначния мозък – в зависимост от височината на поражението, както и от локализацията спрямо напречника на medulla spinalis. Видове тумори – в зависимост от локализацията и хистологията. Възможности за ранна диагностика в амбулаторни условия. Образно-диагностични методи – особености. Съвременни методи на лечение. Стабилен и нестабилен гръбначен сегмент. Прогноза на заболяването. Хидроцефалия.	3 часа
3. Тумори на периферните нерви. Видове. Клинична картина в зависимост от засегнатия нерв. Диагностика. Оперативно лечение.	2 часа
4. Черепномозъчни травми. Закрити черепномозъчни травми. Мозъчно сътресение – клиника, диагностика, лечение. Мозъчна контузия – степени, патофизиологични механизми, клиника, лечение. Вътречерепни хематоми и субдурален хидром - видове хематоми, патофизиологични механизми на възникване, локализация, специфични образно-диагностични изображения, субдурален хидром – механизъм на възникване, диагностика, лечение на травматичните хематоми и хидром.	2 часа
5. Фрактури на черепа - на черепния свод - линейни и фрагментирани (импресионни и депресионни) – рискове, образна диагностика, възможни усложнения, лечение; на черепната основа - възможни усложнения, лечение на възникнали усложнения (назоликворея и отоликворея), диагностика, лечение. Открити и проникващи наранявания на черепа и мозъка – видове, клиника, диагностика, принципи на лечение, възможни усложнения, протичане. Късни последици на черепномозъчните травми: травматична церебрастения, травматична енцефалопатия, посттравматична епилепсия, „растяща фрактура“, клинична картина, диагностика, лечение.	2 часа
6. Съдова неврохирургия. Диагностика, класификации и лечение на аневризмите и артерио-венозните малформации на главния и гръбначния мозък.	2 часа
7. Функционална неврохирургия. Неврохирургия на болката, Паркинсоновата болест и епилепсията.	2 часа

Общо: 15 часа

УПРАЖНЕНИЯ

Тема	часове
1. Въведение, невроанатомия, диагностични методи – рентгенографски метод, КТ, МРТ, ангиография, електрофизиологичен мониторинг, малформации.	2 часа
2. Спинална неврохирургия (СДМР).	2 часа
3. Черепно-мозъчни травми и гръбначно-мозъчни травми.	3 часа
4. Тумори на черепа и главния мозък.	2 часа
5. Тумори на гръбначния стълб, мозък и периферни нерви.	2 часа
6. Съдова неврохирургия (хеморагии, аневризми, исхемии, артерио-венозни малформации).	2 часа
7. Функционална неврохирургия (болка, епилепсия, дискинезии, дистонии и др.) (Тест. Колоквиум).	2 часа

Общо: 15 часа

ВЪПРОСНИК

ТЕОРЕТИЧЕН ИЗПИТ

1. Черепно мозъчни травми – Класификация. Биомеханика. Патофизиологични механизми, клиника, диагностика и лечение на: а/ мозъчно сътресение; б/ мозъчна контузия. Скала за оценка на безсъзнателното състояние и тежестта на мозъчната контузия.
2. Интракраниални хематоми – епидурални, субдурални и интрацеребрални. Локализация, източници за образуването им, видове, клинична картина (типична и атипични), образна диагностика – специфика на изображенията, лечение. Субдурален хидром.
3. Фрактури на черепа и проникващи наранявания на мозъка. Фрактури на черепа – фрактури на черепния покрив (линеарни и фрагментирани). Фрактури на черепната основа и възможни усложнения (ликворея, пневмоцефалия и др.) – профилактика и лечение. Образна диагностика на фрактурите на черепа. Проникващи наранявания на черепния мозък – видове, клинична картина, диагностика и лечение
4. Гръбначно мозъчни травми. Класификация на гръбначномозъчните травми и травмите на гръбначния стълб. Патоморфология и патофизиология на травмите на гръбначния мозък. Клинични синдроми при гръбначномозъчните травми в зависимост от локализацията на поражението. Диагностика и лечение на травмите на гръбначния стълб и гръбначния мозък – консервативно и хирургично.
5. Интракраниални тумори. Класификация: а/хистологична; б/спрямо tentorium cerebelli; в/спрямо паренхимата; г/спрямо функционално активни или „мъртви зони” д/ спрямо магистралните кръвоносни съдове; е/ спрямо пътя на ликвора. Фокален и

- общомозъчен синдром – клинична характеристика. Дислокационни феномени – видове вклинявания.
6. Интракраниални тумори. Клинична картина в зависимост от локализацията; а/ челни тумори (интра и екстрацеребрални); б/ темпорални тумори (интра и екстрацеребрални); в/ париетални тумори (интра и екстрацеребрални); г/ окципитални тумори (интра и екстрацеребрални).
  7. Аденоми на хипофизата. Видове хипофизарни аденоми по отношение на големина, разположение и секреция на хормони. Клиника на интраселарните аденоми. Клиника на супраселарните аденоми. Диагностика. Лечение.
  8. Субтенториални тумори. Тумори на малкомозъчните хемисфери, на *vermis cerebelli* и на IV-я вентрикул. Понтоцеребеларни тумори – невринома на VIII чмн – клиника в зависимост от степента на тумора, диагностика и лечение
  9. Тумори на гръбначния мозък. Класификация. Клинични синдроми в зависимост от локализацията на тумора: а/ интрамедуларни и екстрамедуларни тумори; б/ спрямо нивото на засягане на *medulla spinalis* и б/ спрямо напречника на гръбначния мозък. Диагностика и лечение на гръбначномозъчните тумори.
  10. Съдови заболявания на главния мозък. Спонтанен интрацеребрален хематом. Етиология и епидемиология. Клинична картина в зависимост от локализацията на хематома. Диагностика и лечение.
  11. Съдови заболявания на главния мозък. Мозъчни аневризми и артерио-венозни малформации. Етиология и епидемиология. Локализация. Видове аневризми и АВМ. Клинична картина на руптурирала аневризма. Клиника на АВМ – преди и след изкръвяване. Разлика между мозъчните аневризми и АВМ. Диагностика и лечение.
  12. Възпалителни заболявания на мозъка. Посттравматичен менингит. Субдурален и епидурален абсцес. Мозъчен абсцес. Етиология, начин на проникване на инфекцията. Клинична картина. Диагностика и лечение.
  13. Паразитни заболявания на ЦНС. Ехинококоза – етиология, клинична картина, диагностика и лечение. Цистицеркоза – етиология, клинична картина, диагностика и лечение. Токсоплазмоза – етиология, клинична картина, диагностика и лечение.
  14. Спондилогенни миелопатии и радикулопатии. Дискова болест. Етиология и патофизиологични механизми. Етапи на заболяването. Клинична картина: а/ в зависимост от засегнатия отдел на гръбнака; б/ в зависимост от разположението на хернията (медианно, парамедианно или латерално). *Cauda equina* синдром – клиника. Образна диагностика и лечение.
  15. Стеноза на вертебралния канал в шийна и лумбална област. Етиология и патофизиологични механизми. Видове тесен канал: а/ по отношение на времето на появяване; б/ локализация на стеснението. Клинична картина. Образна диагностика и лечение
  16. Хидроцефалия. Разлика между вродената хидроцефалия и хидроцефален, синдром. Вродена хидроцефалия. Хидроцефалия при по-големи деца. Нормотензивна хидроцефалия (хидроцефалия при възрастни). Клинична картина, особености, образна диагностика и лечение.

ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА

Задължителна:

1. Проф. Л. Карагъзов. Кратка Неврохирургия, Медицина и Физкултура, София, 1989.
2. Учебник по Неврохирургия под редакция на Проф. А. Къркеселян. Под редакцията на Проф. Станислав Баев, Том V, Издаделство „Знание“, 2000 г.

Съставил: . . .
(доц. д-р ~~Димитър Харитонов~~, дм)

Учебната програма е обсъдена и приета на заседание на катедра „Анестезиология, АГ, хирургия, ортопедия, травматология, урология, неврохирургия, спешна и интензивна медицина”, протокол №. 2 от 12.02.2024г.

Р-л- катедра . . .
(доц. д-р ~~Николай Миринчев~~, дм)

Учебната програма е приета и обсъдена на Факултетен съвет на Медицински факултет, протокол № 3. от 15.02.2024г

Научен секретар на ФС: . . . .
(Гл. ас. д-р ~~Руска Ненкова~~)

УНИВЕРСИТЕТ “ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ” – БУРГАС
ФАКУЛТЕТ ПО МЕДИЦИНА
КАТЕДРА “АНЕСТЕЗИОЛОГИЯ, АГ, ХИРУРГИЯ, ОРТОПЕДИЯ,
ТРАВМАТОЛОГИЯ, УРОЛОГИЯ, НЕВРОХИРУРГИЯ, СПЕШНА И
ИНТЕНЗИВНА МЕДИЦИНА”

УТВЪРЖДАВАМ!

ДЕКАН:

/доц. д-р Румяна Янкова/

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Учебна дисциплина:	УРОЛОГИЯ
Специалност:	МЕДИЦИНА
Професионално направление:	7.1 МЕДИЦИНА
Образователно-квалификационна степен:	МАГИСТЪР
Форма на обучение:	РЕДОВНА
Професионална квалификация:	ЛЕКАР

Бургас, 2024 г.

ИЗВАДКИ ОТ УЧЕБНИЯ ПЛАН

1. ОБЩИ ПАРАМЕТРИ НА ДИСЦИПЛИНАТА					
Обща учебна заетост (часове):		60		Кредити: 2	
Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост		Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост	
45	15		1.5	0.5	
Вид на дисциплината:	Брой часове в седмица: /лекции + упражнения/		<i>Курс:</i>	<i>Семестър:</i>	
ЗАДЪЛЖИТЕЛНА	1+2		<i>V</i>	<i>IX</i>	
2. УЧЕБНИ ФОРМИ					
Аудиторна заетост:	Часове	Кредити	Извънаудиторна заетост:	Часове	Кредити
Лекции	15	0.5	Консултации (работа с преподавател)	3	0.1
Семинарни занятия			Самостоятелна работа	3	0.1
Практически занятия	30	1	- Подготовка за контролни	3	0.1
			- Подготвяне за упражнения	3	0.1
			- Подготовка за изпит	6	0.2
3. ОЦЕНЯВАНЕ И КОНТРОЛ					
Форми за оценяване и контрол				Относителен дял в общата оценка	
Сесийно оценяване: Изпит				0.4	
Семестриално (текущо) оценяване:				0.6	
Форми на семестриален контрол:					
- Присъствие на учебни занятия				0.3	
- Текущо препитване преди всяко упражнение				0.3	
- Активно участие в занятията				0.4	

АНОТАЦИЯ

на дисциплината „Урология“

Предназначение на учебната дисциплина

Учебната дисциплина „Урология“ е предназначена за студентите от специалност „Медицина“, редовна форма на обучение.

Дисциплината Урология е основна в процеса на обучението по медицина. Преподават се обширни познания по етиологията, патогенезата и морфологичния субстрат, класификациите, диагностичните методи, различните видове лечение и прогнозата при заболяванията отделителната система на човека. Основната цел на обучението по урология е усвояване от студентите на физикалните, лабораторните и апартните методи на изследване, формиране на клинично мислене с цел обективна и вярна оценка на състоянието на пациента, поставяне на диагноза, умения за изграждане на лечебно-диагностичен план, познания за принципите и правилата за провеждане на лечението и профилактиката на болестите на отделителната система.

Цели

Усвояване методите на изследване в урологията. Запознаване и усвояване с методите на лечение консервативни и хирургични. Обучението на студентите се провежда в клиника по урология, като основната форма на практическо обучение е работа при леглото на пациента – ежедневно анамнеза, статус, демонстрация на диагностични методи, посещение в операционна зала, демонстрации на консервативно и хирургическо лечение.

Методи на преподаване: традиционни и иновативни методи на преподаване, обяснение, беседа, дискусия, експеримент, компютърно моделиране, презентирание с мултимедия, проекти, казуси, инциденти, работа в екип и др.

Форми на самостоятелна работа

- ✓ Самоподготовка за учебни занятия;
- ✓ Самостоятелна работа по зададени теми;
- ✓ Подготовка на литературни справки и електронни презентации;
- ✓ Подготовка за тестове, колоквиуми и изпити.

Методи на оценяване

При оценка на знанията на студентите се прилага комбинация от съвременни и класически методи.

Текущ контрол:

- ✓ Устно препитване преди провеждане на практическото занятие
- ✓ Тестове
- ✓ Семинарни занятия - дискусии
- ✓ Оценка и заверка на протоколите в края на упражнението
- ✓ Колоквиум с тестова част и устно препитване

Семестриален изпит:

- ✓ Практически изпит
- ✓ Тест

Теоретичен изпит с писмена част, съхранявана в архива на катедрата и устна част пред комисия от хабилитирани преподаватели.

Очаквани резултати

След завършване на обучението по урология студентите трябва да са усвоили теоретични знания в следните направления:

- ✓ специфични урологични изследвания;
- ✓ вида и обема на консервативното лечение;
- ✓ вида и обема на оперативното лечение;
- ✓ индикациите и методите за осъществяване на бъбречен или мехурен уринен дренаж при обструктивни уропатии;
- ✓ да умее да преценява необходимостта от прилагане на съвременни диагностични методи при онко урологични заболявания;
- ✓ разпознаване на спешните състояния в урологията, диагноза и диференциална диагноза.

Практически умения:

- ✓ насочена анамнеза и статус при болен с урологично заболяване;
  - ✓ туширане на урологично болен;
  - ✓ катетеризаране на урологично болен мъж и жена;
  - ✓ физикално изследване на гениталната система
  - ✓ интерпретация на образните, функционалните и лабораторните методи в урологията
  - ✓ промивка на пикочен мехур през трипътен катутър
- обслужване на уростома

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

ЛЕКЦИИ

Тема	часове
<p>1. Анатомия и вродени аномалии на пикочо-половата система. Класификации на вродените аномалии на пикочо-отделителната система. Честота на аномалиите и възрастта на пациентите, при което те се демонстрират. Аномалии на бъбреците. Съдови аномалии. Аномалии на каликси, легенче и пикочопровода. Аномалии на пикочния мехур: агенезия, хипоплазия, екстрофия, двоен мехур и др. Детска урология. Реконструктивна урология.</p>	2 часа
<p>2. Бъбречнокаменна болест – етиология, патогенеза, клиника, диагноза. Разпространение (ендемичност) на БКБ в света и у нас. Етиология: теории, хипотези осветляващи литогенезата. Клиника: бъбречна колика, като най-често срещан симптом на БКБ; хематурия; мик-ционни смущения. Диагноза: анамнестични данни, фамилна обремененост, бит; параклинични изследвания: рентгенови, радиоизотопни, ехографски, ендоскопски, на кръв, на урина, на п и-кочни камъни. Диференциална диагноза: на бъбречната колика с абдоминална колика; с други забо-лявания на бъбреците. Диагностика и консервативно лечение. Хирургическо лечение и усложнения.</p>	2 часа
<p>3. Травми на пикочо-половата система. Травми на бъбреците: открити и закрити; изолирани и комбинирани. Травми на уретерите: открити и закрити; ятрогенни (оперативни и инструментални); изолирани и комбинирани. Травми на пикочния мехур: открити и закрити; пълни и непълни; интра - и екстраперитонеални; изолирани и комбинирани. Травми на уретрата: открити и закрити; частични или пълни; на предна или задна уретра; посттравматични стриктури. Травми на половия член: открити и закрити; с или без разкъсване на спонгиозна или кавернозна тъкан, руптура на пениса. Травми на скротум и съдържанието му: контузия на тестис, епидидим, семенна връв.</p>	2 часа
<p>4. Тумори на пикочо-половата система (бъбрек, уретер, пикочен мехур, мъжки гениталии). Тумори на бъбрека: честота, етиология, класификации. Клинична картина при деца и възрастни: общи и местни симптом при тумори на бъбрека, както и симптоми на метастазите. Диагностика: лабораторна, радиоизотопна, рентгенова, ехографска, КАТ, ангиография, венокавография, лимфография и други. Диференциална и диагноза. Лечение: оперативно: органосъхраняващо и радикално; лъчево; медикаментозно. Рак на бъбречното легенче и уретера: честота на проявление, съчетание с ендемична балканска нефропатия. Рак на пикочния мехур: честота; етиопатогенеза: химични дразнителни, хронично възпаление и други; класификации; диагностика; лечение: ендоскопско и отворена операция, лъчелечение, цитостатично лечение, моно и комбинирано лечение.</p>	3 часа
<p>5. Аденом и карцином на простатата. Бенигна простататна хиперплазия (аденом): честота и възрастово разпределение; растеж: суб- и ендовезикално; стадий и клинични прояви; остра и хронична задръжка на урината; диагноза: методи на изследване, диференциална диагноза; лечение в различните стадии</p>	2 часа

на заболяването.

6. Заболявания на мъжката полова система. Вродени заболявания на мъжката полова система: атрезия, двойна уретра, вродени стриктури, хипоспадия, еписпадия и други; аномалии на тестиса: агенезия, хипоплазия, ретенцио, крипторхизъм и други. Възпалителни и други заболявания на мъжката полова система: уретрити: остри и хронични; простатати: остри и хронични, етиология, лечение, прогноза; орхити, орхиепидидимити: остри, хронични, специфични; фимоза, парафимоза, баланити, баланопостити; импотенция: видове, етиология, лечение. Андрологични заболявания. **2 часа**

7. Съвременни апаратни техники за оперативно лечение в урологията. Миниинвазивна хирургия. Роботизирана хирургия. Трансплантация на бъбреци. **2 часа**

Общо: 15 часа

УПРАЖНЕНИЯ

Тема	часове
1. Семиотика на урологичните заболявания. Основни синдроми. Патогенеза.	2 часа
2. Методи на изследване в урологичната практика.	2 часа
3. Малформативни уропатии.	2 часа
4. Травматични увреди на бъбреци, пикочни пътища и мъжки гениталии.	2 часа
5. Бъбречнокаменна болест. Клинична картина и диагностика.	2 часа
6. Бъбречнокаменна болест. Усложнения и лечение.	2 часа
7. Бенигна простатна хипертрофия и карцином на простатната жлеза.	2 часа
8. Тумори на бъбрека. (Тест)	2 часа
9. Рак на пикочния мехур.	2 часа
10. Възпалителни заболявания на пикочо-отделителната система. Уросепсис.	2 часа
11. Остра и хронична бъбречна недостатъчност.	2 часа
12. Специфични и паразитни заболявания на пикочо-отделителната система.	2 часа
13. Хидронефроза – инефктирана и неинфектирана.	2 часа

14. Неврогенни разстройства на уринирането. 2 часа

15. Заболявания на мъжките гениталии. Спецификана на физикалното изследване в андрологията. (Тест. Колоквиум) 2 часа

Общо: 30 ч.

КОНСПЕКТ

1. Семиотика на урологичните заболявания – обща класификация.
  2. Клинични физикални методи за изследване на урологично болен.
  3. Физиология и патофизиология на бъбреците.
  4. Физиология и патофизиология на транспорта на урината.
  5. Лабораторни изследвания в урологията – урина, кръв, еякулат, простатен секрет.
  6. Микробиологични изследвания в урологията. Инфекции на пикочните пътища. Хоспитализъм в урологията.
  7. Функционални методи за изследване на долните пикочни пътища (уродинамика).
  8. Конвенционални рентгенови методи на изследване в урологията.
  9. Функционални методи за изследване на бъбреците (количествени, проби за разреждане и концентрация, клирънсови методи, ИНГ, конвенционална сцинтиграфия, гама камера).
  10. Инструментални методи за изследване в урологията.
  11. Биопсични методи за изследване в урологията.
  12. Ехографски метсди на изследвания в урлогията.
  13. Микционни смущения (разстройства на акта на уриниране).
  14. Количествени промени в отделената урина при урологично болен.
  15. Качествени промени в отделената урина при урологично болен.
  16. Хронична бъбречна недостатъчност от урологични причини – клиника, лечение.
  17. Остра бъбречна недостатъчност от урологични причини – клиника, лечение.
  18. Хематурия – дефиниция, видове, механизми на възникване, диагностика, лечение.
  19. Ретенция на урината – етиология, класификация, патогенеза, диагностика, спешни методи за лечение. Катетеризация на пикочен мехур и супрапубична деривация на урината.
  20. Незадържане на уринага при мъже и жени – етиология, класификация, патогенеза, диагностика, лечение.
  21. Механизъм на нормалната микция.
  22. Анурия от урологичен произход – дефиниция, класификация, диагностика, поведение по спешност.
  23. Обструктивни уропатии – класификация, диагностика, лечение.
  24. Хидронефрса – дефиниция, патоанатомични промени, клинична картина, диагноза, лечение.
  25. Бъбречна трансплантация – най-общи аспекти.
  26. Свръхактивен пикочен мехур – дефиниция, клинични признаци и симптоми, поведение.
  27. Реноваскуларна и ренопаренхиматозна артериална хипертония.
  28. Туморни биомаркери и хормонален панел за изследване на урологично болен.
- Специална урология

29. Вродени аномалии на бъбреците и уретерите.
30. Вродени аномалии на пикочен мехур.
31. Вродени аномалии на уретрата.
32. Вродени заболявания на тестисите, пениса и скротума.
33. Бъбречно-каменна болест – епидемиология, специфични рискови фактори за литогенеза, патогенеза, видове камъни според химичния състав.
34. Бъбречно-каменна болест – клинична картина и диагностика (хирургични аспекти).
35. Бъбречно-каменна болест – усложнения, съвременни методи за лечение (медикаментозно; хирургично – отворена и минимално инвазивна хирургия).
36. Уросепсис и септичен (ендоксичен шок) – дефиниция, етиология, патогенеза, видове и поведение.
37. Травми на бъбреците и уретерите.
38. Травми на пикочен мехур.
39. Травми на уретрата.
40. Травми на пениса и скротума.
41. Тумори на бъбреците, бъбречното легенче и уретера.
42. Тумори на пикочния мехур – класификация, клиника и диагностика.
43. Тумори на пикочен мехур – лечение (хирургично – методи за деривация на урината след цистектомия, постадвантно).
44. Новообразувания на половия член.
45. Тумори на тестисите и епидидима.
46. Бенигна простатна хиперплазия.
47. Рак на простатната жреца – епидемиология, класификация, клинични симптоми и признаци, диагностика, методи на лечение – хирургични и алтернативни.
48. Остър скротум от травматични, възпалителни и невъзпалителни нокси.
49. Хидроцеле и варикоцеле.
50. Някои заболявания на пениса – фимоза, индурация пенис пластика, приапизъм, кавернити и гангрена.
51. Мъжки инфертилитет.
52. Възпалителни заболявания на пикочния мехур – етиология, класификация, хирургични аспекти.
53. Възпалителни заболявания на простатната жлеза (остър и хроничен/ хроничен тазов болков синдром) и уретрата.
54. Туберкулоза на бъбреците, пикочните пътища и мъжката полова система.
55. Разстройство на мъжката полова функция (Еректилна дисфункция) – дефиниция, видове, поведение – медикаментозно и хирургично.
56. Уринни фистули.
57. Неврогенни разстройства в уринирането.
58. Трансплантация на бъбреци.

ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА

Задължителна:

1. Т. Патрашков, П. Панчев. Клинична урология. 2004 г.
2. Оперативна Урология. Под редакцията на П. Панчев и Т. Патрашков. 2007 г.
3. Уролитиаза. Под редакцията на р Д. Младенов и И. Салтиров. 2006 г.
4. Неотложни състояния в урологията. Проф. Минков. МФ. 1984 г.

5. Ботьо Зозиков, Валери Мариеновски, Борис Младенов, Валерия Хаджийска. Урология-учебник за студенти по медицина. Университетско издателство "СВ.Климент Охридски", 2018г.
6. Ръководство по урология под редакцията на доц.д-р Петър Антонов, д.м. Лакс бук 2022г.
6. Чл.кор.проф.д-р Чавдар Славов, д.м.н., Спешна урология, София. Изд.на БАН „Проф.Марин Дринов“, 2020г

Съставил:

(доц. д-р Николай Миринчев, дм)

Учебната програма е обсъдена и приета на заседание на катедра „Анестезиология, АГ, хирургия, ортопедия, травматология, урология, неврохирургия, спешна и интензивна медицина“, протокол № 2 от 12.02.2024г.

Р-л- катедра

(доц. д-р Николай Миринчев, дм)

Учебната програма е приета и обсъдена на Факултетен съвет на Медицински факултет, протокол № 3 от 15.02.2024г.

Научен секретар на ФС: .

(Гл. ас. д-р Руска Пенкова)

УНИВЕРСИТЕТ “ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ” – БУРГАС
ФАКУЛТЕТ ПО МЕДИЦИНА
КАТЕДРА “АНЕСТЕЗИОЛОГИЯ, АГ, ХИРУРГИЯ, ОРТОПЕДИЯ,
ТРАВМАТОЛОГИЯ, УРОЛОГИЯ, НЕВРОХИРУРГИЯ, СПЕШНА И
ИНТЕНЗИВНА МЕДИЦИНА”

УТВЪРЖДАВАМ:

ДЕКАН:

/доц. д-р Румяна Янкова/

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Учебна дисциплина:	АНЕСТЕЗИОЛОГИЯ И ИНТЕНЗИВНО ЛЕЧЕНИЕ
Специалност:	МЕДИЦИНА
Професионално направление:	7.1 МЕДИЦИНА
Образователно-квалификационна степен:	МАГИСТЪР
Форма на обучение:	РЕДОВНА
Професионална квалификация:	ЛЕКАР

Бургас, 2024 г.

ИЗВАДКИ ОТ УЧЕБНИЯ ПЛАН

1. ОБЩИ ПАРАМЕТРИ НА ДИСЦИПЛИНАТА					
Обща учебна заетост (часове):		90	Кредити:		3
Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост		Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост	
60	30		2	1	
Вид на дисциплината:	Брой часове в седмица: /лекции + упражнения/		<i>Курс:</i>	<i>Семестър:</i>	
ЗАДЪЛЖИТЕЛНА	2+2		V	IX	
2. УЧЕБНИ ФОРМИ					
Аудиторна заетост:	Часове	Кредити	Извънаудиторна заетост:	Часове	Кредити
Лекции	30	1	Консултации (работа с преподавател)	5	0.17
Семинарни занятия			Самостоятелна работа	6	0.20
Практически занятия	30	1	- Подготовка за контролни - Подготвяне за упражнения - Подготовка за изпит	4 15	0.13 0.50
3. ОЦЕНЯВАНЕ И КОНТРОЛ					
Форми за оценяване и контрол				Относителен дял в общата оценка	
Сесийно оценяване: Изпит				0.4	
Семестриално (текущо) оценяване:				0.6	
Форми на семестриален контрол:					
- Присъствие на учебни занятия				0.3	
- Текущо препитване преди всяко упражнение				0.3	
- Активно участие в занятията				0.4	

АНОТАЦИЯ

на дисциплината „Анестезиология и интензивно лечение“

Предназначение на учебната дисциплина

Учебната дисциплина „Анестезиология и интензивно лечение“ е предназначена за студентите от специалност „Медицина“, редовна форма на обучение.

Цели

Анестезиологията и интензивното лечение е самостоятелна специалност и важен раздел от клиничната медицина. Нейното значение нараства особено в последните десетилетия, когато неин обект стават болните с живото застрашаващи нарушения на основните жизнени функции. Преподават се познания по методите на обезболяване при различни по обем операции, диагностични и ендоскопски процедури; методите на възстановяване и поддържане на основните жизнени функции, независимо от мястото /болницата или извън нея/ на инцидента, кардиопулмонална ресусцитация, терапевтичните похвати при такива тежки състояния, като хиповолемичен шок, септичен шок, анафилактичен шок са обект на интензивното лечение, провеждане на инфузионна терапия и парентерално хранене, смесено хранене, познания и практически умения /техники на ендотрахеална интубация, централно венозно канюлиране, артериални и периферни пътища, изкуствено дишане, сърдечен масаж, налагане на въздуховод/.

Структура на учебното съдържание

Обучението е разделено на две части – „Анестезиология“ и „Интензивно лечение“. В първата част от него подробно се разглеждат принципите на подготовка на болен за анестезия, видове анестезии, показания и противопоказания за употребата им, специална анестезиология, интензивно лечение по време на анестезия, кардиопулмонална ресусцитация по време на анестезия и др. Във втората част на обучението се разглеждат основите на интензивното лечение с акцент върху критични състояния като остра дишателна и сърдечно-съдова недостатъчност, сепсис и септични състояния, черепно-мозъчна травма и състояние на мозъчна смърт, разстройства на хомеостазата и др. Отделни лекции и упражнения са посветени на алгоритмите на поведение при провеждане на кардио-пулмонална ресусцитация (основно, разширено и продължително поддържане на жизнените функции).

Методи на преподаване: традиционни и иновативни методи на преподаване, обяснение, беседа, дискусия, експеримент, компютърно моделиране, презентирание с мултимедия, проекти, казуси, инциденти, работа в екип и др.

Форми на самостоятелна работа

- ✓ Самоподготовка за учебни занятия;
- ✓ Самостоятелна работа по зададени теми;
- ✓ Подготовка на литературни справки и електронни презентации;
- ✓ Подготовка за тестове, колоквиуми и изпити.

Методи на оценяване

При оценка на знанията на студентите се прилага комбинация от съвременни и класически методи.

Текущ контрол:

- ✓ Устно препитване преди провеждане на практическото занятие
- ✓ Тестове
- ✓ Семинарни занятия - дискусии
- ✓ Оценка и заверка на протоколите в края на упражнението
- ✓ Колоквиум с тестова част и устно препитване

Семестриален изпит:

- ✓ Практически изпит
- ✓ Тест

Очаквани резултати

След завършване на обучението по Анестезиология и интензивна терапия, студентите трябва да са овладели основни теоретични познания и практически умения:

- ✓ Познания за оценка на виталните показатели на болен в критично състояние с различна етиология
  - Травма
  - Интоксикация
  - Следоперативно усложнение
  - Кома
  - Септично състояние
  - Дихателна и сърдечно-съдова недостатъчност
- ✓ Познания за алгоритъма на поведение при пациент в критично състояние
  - Последователност на действията
  - Първа доболнична помощ
  - Първа помощ в условията на болница
  - Поддръжка на основните жизнени функции
- ✓ Познания върху извършването на локална и локорегионална анестезия
- ✓ Познания върху фармакокинетиката и фармакодинамиката на анестетиците
- ✓ Познания върху устройството на апаратурата и пособията за обща анестезия
- ✓ Етиология и патогенеза, клинична картина и принципи на лечение на заболяванията и усложненията на болестите и състоянията изискващи интензивна терапия
- ✓ Новозавършилият лекар трябва да знае и да може да лекува най-малко в спешни условия:
  - Остро нарушение и спиране на дишането;
  - Остро нарушение и спиране на кръвообращението;
    - Остри инциденти и клинична смърт от – адушаване, ритъмни разстройства и инфаркт на сърцето, емболия и тампонада на сърцето, даване и удавяне, удар от електрически ток и гръм, остри отравяния
  - Остри хиповолемични и хеморагични състояния;
  - Шок – хиповолемичен, септичен, алергичен, кардиогенен
  - Тежки разстройства в алкално-киселинното състояние, заплашващи живота;
  - Елементарна техника на обезболяване за амбулаторни нужди.

Техники, които трябва да владее новозавършилият лекар:

- ✓ Изкуствено дишане с издишван въздух;
- ✓ Изкуствена вентилация с портативна дихателна апаратура тип “Амбу”;
- ✓ Ендотрахеална интубация;
- ✓ Кониотомия;
- ✓ Извънгръдно притискане на сърцето;
- ✓ Извънгръдно електродефибрилиране на сърцето;

- ✓ Осигуряване на венозни пътища за вливане;
- ✓ Провеждане на инфузионна терапия;
- ✓ Основни принципи на електролитно заместване и парентерално хранене в острия период;
- ✓ Определяне на кръвни групи и кръвозаместване;
- ✓ Инфилтрационно местно обезболяване;
- ✓ Проводна анестезия на пръсти на ръката;
- ✓ Аксиларен достъп за блок на брахиалния плексус;
- ✓ Включване в екипи за помощ при бедствени ситуации.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

ЛЕКЦИИ

Тема	часове
1.Анестезиология – определение, исторически данни. Видове обезболяване – общо и локално. Обща анестезия – определение, видове: инхалационна, венозна, ректална.	2 часа
2.Инхалационна анестезия: средства, механизъм на действие, проникване, разпределение, преразпределение, елиминиране. Стадии на общата инхалационна анестезия. Апаратура за обща анестезия.	2 часа
3.Провеждане на инхалационна анестезия: показания и противопоказания. Обща подготовка на болния. Преданестезионна подготовка (премедикация): ранна и непосредствена. Увод в обща анестезия: инхалационен и венозен. Маскова инхалационна анестезия. Ендотрахеална интубация. Поддържане на анестезията и контрол на болния в хода на анестезията. Извеждане от обка анестезия.	2 часа
4.Мускулни релаксанти – видове, действие, приложение при общо обезболяване. Провеждане на съвременна балансирана обща анестезия. Интраоперативен мониторен контрол на основните жизнени функции. Усложнения в хода на анестезията и възможности за тяхното профилактиране.	2 часа
5.Венозна анестезия: средства, начини на въвеждане. Предимства и недостатъци. Показания и най-често използвани техники. Невролептаналгезия. Тотална интравенозна анестезия.	2 часа
6.Клинично приложение на съвременни анестетици: в амбулаторната практика (изисквания и подготовка на болния), при ендоскопски процедури във функционалната диагностика, при краткотрайни манипулации, при рентгенологични, радиологични, диагностични и лечебни процедури.	2 часа
7.Локална анестезия: определение, показания, противопоказания. Средства за локална анестезия: характеристика и механизъм на действие, дозировка. Видове локална анестезия – контактна, терминална, проводна.	2 часа
8.Техника на прилагане на отделните видове локална анестезия. Епидурална и спинална аналгезия. Показания и противопоказания. Възможни усложнения и тяхното преодоляване. Блокада на горен крайник.	2 часа
9.Предоперативна, презоперативна и следоперативна реанимация. Отделение за следоперативни грижи и интензивно лечение от общ и специализиран тип: изисквания, устройство, щат, снабдяване.	2 часа
10.Обща реакция на организма към травма. Равновесие на вътрешната среда на организма. Инфузионна терапия: средства и приложение. Понятие за водно-електролитно състояние, белтъчен баланс и алкално-киселинно състояние.	2 часа

Понятие за енергиен баланс. Ентерално, парентерално и смесено хранене.

11. Синкоп, колапс, шок – определение, патогенетични механизми. Патогенетични механизми на шок от кръвозагуба и други форми на шока. Хиповолемия – клинична картина, диагностични показатели и поведение. **2 часа**

12. Лечение на шока. Обемно заместваща терапия – средства, кристалоидни, водно-електролитни и колоидни разтвори. Кръвопреливане – показания, опасности, грешки – тяхната профилактика и лечение. Медикаментозна терапия. **2 часа**

13. Остро разстройство на дишането: причини, диагностика, спешни и реанимационни мерки. Методи за изкуствено дишане при полеви и клинични условия: с издишван въздух, ръчни (методи на Силвестър, Шефър и Холгер-Нилсен), с пособия (български, на Сафър, Брук и др.), с портативна дихателна апаратура. **2 часа**

14. Остро разстройство на кръвообращението. Клинична смърт – признаци и срокове. Методи за лечение на клинична смърт: изкуствено дишане и извънгръдно притискане на сърцето, електродефибрилация и електростимулация. Приложение на лекарствени средства. Последници при изведени от клинична смърт и тяхното лечение. Показания за прекратяване на съживяване. Видове клинична смърт според тяхната причина и реанимация: от задушаване, удавяне, удар с електрически ток и гръм, остра сърдечна смърт. **2 часа**

15. Болка – общи понятия. Обезболяване и интензивно лечение в акушерството и гинекологията. **2 часа**

Общо: 30 часа

УПРАЖНЕНИЯ

Тема	часове
1. Анестезия – общи понятия. Преценка на състоянието на болен, подлежащ на операция и анестезия. Подготовка на болен за анестезия. Механична и медикаментозна /премедикация/. Избор на средства и практическо изпълнение. Изисквания на анестезиолога. Видове анестезия.	2 часа
2. Основни понятия за устройство на апаратурата за обща анестезия, дишане и принципи за работа с течни, газообразни анестетици и медицински газове. Дихателни системи - видове. Стадии на анестезията по Гьодел. Общ фармакологичен поглед върху групите анестетични медикаменти, опиати, миорелаксанти, локални анестетици.	2 часа
3. Увод в обща анестезия: венозен и инхалационен. Действие, дозировка и начин на приложение на уводните анестетици. Мускулни релаксанти. Ендотрахеална интубация: индикации, контраиндикации, техника на извършване. Супраглотични устройства.	2 часа

- 4.Поддържане на обща анестезия. Основно мониториране и документация. Извеждане от анестезия. Грижи до възстановяване на съзнанието, дишането, стабилизиране на циркулацията и рефлексите. Оценка на състоянието на болния, критерии за екстубация и за извеждане към болничната стая, стая за събуждане или отделение за интензивно лечение. Постанестетични грижи. 2 часа**
- 5.Обща анестезия: инхалационна маскова, ендотрахеална, венозна, тотална интравенозна, балансирана, невролептаналгезия. 2 часа**
- 6.Локална аналгезия. Демонстрация на различни форми на локална аналгезия топикална и инфилтрационна. Проводна аналгезия: блокове, блок на брахиалния плексус, на горен крайник, на пръстите. RIVA. Епидурална и спинална аналгезия. Техники, демонстрация. Възможни инциденти и поведение. 2 часа**
- 7.Устройство и функция на отделение за интензивно лечение. Следоперативно наблюдение и интензивно лечение. Апаратура и средства за тяхното осъществяване. Периферен и централен венозен достъп. Следоперативно наблюдение на основните жизнени функции. Понятие за мониторинг. Корекции на основните жизнени функции. Инфузионна терапия. Изчисление на водно-електролитен, алкално-киселинен и енергетичен баланс. 2 часа**
- 8.Остро разстройство на дишането: причини и поведение. Остра дихателна недостатъчност (ОДН) – определение, класификация, причини. Лечение – кислородотерапия, НИВ, ИБВ. Провеждане на изкуствено дишане с издишван въздух и пособия. Осигуряване на дихателен път: ендотрахеална интубация, кониотомия. 2 часа**
- 9.Шок – видове, класификация, етиология, патогенеза. Лечение. 2 часа**
- 10.Остра циркулаторна недостатъчност. Клинична смърт – определение, поведение. Кардиопулмонална ресусцитация – основно поддържане на живота и разширено поддържане на живота. Верига на живота. Разпознаване на животозастрашаващи видове сърдечен ритъм. Дефибрилация – видове, устройство, приложение, индикации, контраиндикации, AED. Биологична смърт. 2 часа**
- 11.Остри разстройства на ЦНС. Качествени и количествени нарушения в ЦНС. Кома – видове, причини, поведение. Мозъчна смърт – критерии, изследване, доказване, юридически аспекти. Статус епилептикус. 2 часа**
- 12.Травма – видове, понятия, класификация, поведение. Съчетана травма. Комбинирана травма. Политравма. Поведение при инциденти с голям брой пострадали и терористични атаки. Триаж. Поведение и мерки за корекция на нарушенията и хиповолемията. Показания, техника, инциденти при кръвопреливане и кръвозаместване. 2 часа**
- 13.Остро кървене от ГИТ – видове, изследване, поведение, лечение. Интензивно лечение при остра чернодробна недостатъчност, панкреатит, перитонит, илеус. Травматични и нетравматични увреди на магистрални 2 часа**

съдове – поведение. Хеморагичен шок.

14.Инциденти на морския бряг. Удавяне – фази, поведение, разлики в КПП. **2 часа**
Термична травма – изгаряне и измръзване. Степени, определяне на площ, поведение. Електрокуцио. Странгулацио. Чуждо тяло в дихателните пътища.

15.Инттоксикации – етанол, метанол, етиленгликол, корозива – киселини и **2 часа**
основи, бензодиазепини, опиати, невролептици, пестициди, гъби, антикоагуланти, отрова за мишки. Поведение. Антидотна терапия. Неспецифична терапия. Диализно лечение.

Общо: 30 часа

ВЪПРОСНИК ЗА ИЗПИТ ТЕОРЕТИЧЕН ИЗПИТ

- 1.Основни цели и задачи на съвременната анестезиология. Задачи на анестезиолога в операционната зала.
- 2.Въздействие на средствата за обща анестезия върху ЦНС. Стадии на обща анестезия.
- 3.Апаратура на обща анестезия – принципно устройство. Анестетични системи за дишане.
- 4.Подготовка на болен за обща анестезия. Анестезиологичен риск. Предоперативна подготовка /Премедикация/.
- 5.Обща характеристика на инхалационните анестетици. Газови инхалационни анестетици. Течни изпаряеми инхалационни анестетици.
- 6.Мускулни релаксанти. Видове. Механизъм на действие. Възстановяване на нервно-мускулното провеждане. Декураризация.
- 7.Увод в общата анестезия. Маскова инхалационна анестезия. Поддържане на анестезията и контрол на болния в хода на анестезията.
- 8.Ендотрахеална интубационна анестезия. Поддържане на анестезията и контрол на болния по време на анестезията. Извеждане от обща анестезия.
- 9.Венозна анестезия. Предимства и недостатъци. Средства. Барбитурови венозни анестетици. Небарбитурови венозни анестетици.
- 10.Съвременна балансирана обща анестезия. Основни принципи. Начин на провеждане. Понятие за седиране.
- 11.Усложнения в хода на анестезията. Профилактика и лечение. Болка.
- 12.Локорегионална анестезия. Показания и противопоказания. Локални анестетици-механизъм на действие, характеристика, дозировка, токсичност.
- 13.Епидурална и спинална анестезия. Показания и противопоказания. Техника на изпълнението. Усложнения. Профилактика и лечение.
- 14.Периферни нервни блокади. Блокади на горен крайник. Аксиларен блок – техника на изпълнението.
- 15.Анестезия при амбулаторни условия. Седиране при еднокоскопски процедури. Отделение за следоперативни грижи. Отделение за интензивно лечение.
- 16.Хомеостаза. Водно-електролитно състояние на организма. Нарушения във водния баланс и корекцията му.
- 17.Нарушения в електролитния баланс. Корекция на нарушенията.
- 18.Алкално-киселинно равновесие. Отклонения и лечение.
- 19.Основи на ентерално, парентерално и смесено хранене.

- 20.Остри разстройства на хемодинамиката налагащи интензивно лечение. Шок – патогенетични механизми. Клинична картина.
- 21.Кръвозагубен шок. Принципи на лечение. Показания за кръвопреливане. Опасности и грешки. Профилактика и лечение.
- 22.Сепсис. Септичен шок. Принципи на лечение.
- 23.Остро разстройство на дишането. Етиология и патогенеза.
- 24.Остро разстройство на дишането. Диагностика. Методи на изкуствено дишане.
- 25.Гръдна травма. Видове пневмоторакс. Лечение.
- 26.Остро разстройство на кръвообращението. Клинична смърт - определение. Признаци и срокове на протичане. Електро-кардиографска диагностика на сърдечното спиране. Основни клинични белези. Лечение.
- 27.Анестезия в акушерството. Лечение на кръвозагубен шок в акушерството. Преeklampсия / eklampсия – патогенеза и лечение.

ПРАКТИЧЕСКИ ИЗПИТ

- 1.Клинична смърт - определение. Признаци и срокове на протичане. Електрокардиографска диагностика на сърдечното спиране. Основни клинични белези. Лечение.
- 2.Основно поддържане на жизнените функции – характеристика, етапи на провеждане. Оценка на състоянието на пострадал. Ситуационна задача.
- 3.Методи за осигуряване на проходими дихателни пътища. Прием на Есмарх – значение и начин на провеждане. Обдишване на пострадал по методите „уста в уста” и „уста в нос”. Работа върху манекен.
- 4.Методи за осигуряване на проходими дихателни пътища. Обдишване на пострадал с лицева маска и саморазгъващ се балон тип „Амбу”. Работа върху манекен.
- 5.Методи за осигуряване на проходими дихателни пътища. Въздуховод на Гьодел - значение и начин на употреба.
- 6.Методи за осигуряване на трайнопроходими дихателни пътища. Ендотрахеална интубация. Пособия за провеждане на ендотрахеална интубация. Работа с манекен.
- 7.Методи за осигуряване на трайнопроходими дихателни пътища. Коникотомия и трахеостомия. Трахеостомни методи. Пособия за осъществяване на трахеостомия.
- 8.Сърдечно притискане – значение и характеристики. Начин на провеждане. Работа с манекен.
- 9.Осигуряване на периферен венозен достъп.
- 10.Разширено поддържане на жизнените функции - характеристика, етапи на провеждане.
- 11.Поведение при асистолия и безпулсова електрическа активност.
- 12.Поведение при камерна фибрилация и безпулсова камерна тахикардия.
- 13.Дефибрилация – характеристика на метода, видове.
- 14.Продължително поддържане на жизнените функции. Апаратура и пособия за провеждане. Медикаментозна поддръжка.
- 15.Постресусцитационен синдром – характеристика, диагностика и лечение.

ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА

Задължителна

1. Проф. Ив. Смилов, проф. О. Хинков – “Анестезиология и интензивно лечение”- София 1998 г.
2. Проф. Ив. Смилов – “Наръчник по анестезиология и интензивно лечение (Практическо ръководство) – София 2000
3. Проф. Ив. Смилов – “Наръчник по интензивно лечение” – София 2004
4. Ръководство за практически упражнения по анестезиология и реанимация – проф. Й. Йорданов, София 1993 г.
5. Диагностично-терапевтичен наръчник при спешни състояния-д-р Апостолов, Пловдив 1994 г.
6. Проф. Х. Бозов – „Спешна медицина“ - Бургас 2023 г.
7. Съставителство и редакция : д-р Станчо Станчев – „Кратко ръководство по анестезиология и интензивно лечение“ – 2018 г.
8. Проф. С. Георгиев – „Теоретико-практическо ръководство по анестезиология и интензивно лечение“ – София 2015 г.

Съставил:

(проф. д-р Христо Бозов, дм)

Учебната програма е обсъдена и приета на заседание на катедра „Анестезиология, АГ, хирургия, ортопедия, травматология, урология, неврохирургия, спешна и интензивна медицина”, протокол № 2 от 12.02.2024г.

Р-л- катедра

(доц. д-р Николай Миринчев, дм)

Учебната програма е приета и обсъдена на Факултетен съвет на Медицински факултет, протокол № 5 от 15.02.2024г.

Научен секретар на ФС: |

.....

(Гл. ас. д-р Руска Пенкова)

УНИВЕРСИТЕТ “ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ” – БУРГАС
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ
**КАТЕДРА “АНАТОМИЯ, ХИСТОЛОГИЯ И ЕМБРИОЛОГИЯ,
ПАТОЛОГИЯ, СЪДЕБНА МЕДИЦИНА И ДЕОНТОЛОГИЯ”**

УТВЪРЖДАВАМ!

ДЕКАН:

/Доц. д-р Румяна Янкова/

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Учебна дисциплина:	СЪДЕБНА МЕДИЦИНА И ДЕОНТОЛОГИЯ
Специалност:	МЕДИЦИНА
Професионално направление:	7.1. Медицина
Образователно- квалификационна степен:	МАГИСТЪР
Форма на обучение:	РЕДОВНА

Бургас, 2024 г.

ИЗВАДКИ ОТ УЧЕБНИЯ ПЛАН

1. ОБЩИ ПАРАМЕТРИ НА ДИСЦИПЛИНАТА					
Обща учебна заетост (часове):		120		Кредити: 4	
Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост		Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост	
75	45		2.5	1.5	
Вид на дисциплината:	Брой часове в седмица: /лекции + упражнения/		Курс:	Семестър:	
Задължителна	2 + 3		V	X	
2. УЧЕБНИ ФОРМИ					
Аудиторна заетост:	Часове	Кредити	Извънаудиторна заетост:	Часове	Кредити
Лекции	30	1	Консултации (работа с преподавател)	15	0.5
Семинарни занятия			Самостоятелна работа		
Практически занятия	45	1.5	- Подготовка за контролни	3	0.1
			- Подготвяне за упражнения	7	0.2
			- Подготовка за изпит	20	0.7
3. ОЦЕНЯВАНЕ И КОНТРОЛ					
Форми за оценяване и контрол				Относителен дял в общата оценка	
Сесийно оценяване: Изпит				0.4	
Семестриално (текущо) оценяване:				0.6	
Форми на семестриален контрол:					
- Присъствие на учебни занятия				0.25	
- Текущо препитване преди всяко упражнение				0.25	
- Активно участие в занятията				0.25	
- Защита на протоколи				0.25	

АНОТАЦИЯ

на дисциплината “ СЪДЕБНА МЕДИЦИНА И ДЕОНТОЛОГИЯ”

Предназначение на учебната дисциплина

Учебната дисциплина „Съдебна медицина и деонтология“ е предназначена за студентите от специалност „Медицина“, редовна форма на обучение.

Цели

Дисциплината „Съдебна медицина и деонтология“ дава възможност за придобиване на знания и практически умения за отработване на съдебномедицински казуси в медицинската практика. Задачите на обучението по съдебна медицина и деонтология са чрез използването на вече усвоени знания и практически умения, с минимално обременяване с нови и неизвестни за студентите факти, при усилена работа на практическите упражнения, да се достигне оптимално ниво на подготовка за изпълнение на посочената цел. Основна задача на обучението по медицина е формирането на знания и елементарен опит за участие на завършващите медици в специфичната работа на органите на правораздаването.

Структура на учебното съдържание

Съдебната медицина разглежда следните основни въпроси:

- Процесуални основи на съдебната медицина.
- Съдебномедицинска травматология.
- Основи на съдебномедицинската експертиза на живи лица.
- Съдебномедицинско акушерство и гинекология.
- Експертиза на престорени болести и самоувреждания.
- Експертиза при спорен родителски произход.
- Съдебномедицинска токсикология.
- Танатология.
- Съдебномедицинска експертиза по писмени данни.
- Експертиза на веществени доказателства.
- Медицинска етика и деонтология.

Методи на преподаване: традиционни и иновативни методи на преподаване, обяснение, беседа, дискусия, експеримент, компютърно моделиране, презентирание с мулти-медия, проекти, казуси, инциденти, работа в екип и др.

Форми на самостоятелна работа

- ✓ Самоподготовка за учебни занятия (лекции, практически, семинарни занятия);
- ✓ Самостоятелна работа по зададени теми от асистент;
- ✓ Подготовка на литературни справки и електронни презентации;
- ✓ Подготовка за тестове, колоквиуми и изпити.

Методи на оценяване

При оценка на знанията на студентите се прилага комбинация от съвременни и класически методи.

Текущ контрол:

- ✓ Устно препитване преди провеждане на практическото занятие
- ✓ Тестове
- ✓ Семинарни занятия - дискусии
- ✓ Колоквиум с тестова част и устно препитване

Семестриален изпит:

- ✓ Тест
- ✓ Теоретичен изпит с писмена част, съхранявана в архива на катедрата и устна част пред комисия от хабилитирани преподаватели.

Предварителни изисквания към основните знания и умения на студентите

Студентите следва да имат познания по анатомия, патология, физиология, патофизиология, травматология, хирургия, неврология, неврохирургия, токсикология и морфологични изяви на болестните проявления и състояния, както и основни умения за дисекция.

Очаквани резултати

Задължителни компетенции след приключване на обучението по съдебна медицина :

- теоретични знания: елементарни познания по процесуалните основи на съдебномедицинската експертиза в Р. България, задълбочени познания по съдебномедицинската травматология, танатология, токсикология, деонтология.
- практически умения: пълноценно участие в оглед на местопроизшествието на труп; самостоятелно изработване на съдебномедицинско удостоверение; разпознаване на белезите на смъртта, определяне на давността ѝ, първична оценка на вида и рода ѝ, адекватна реакция спрямо органите на МВР и сезирането им в необходимите случаи.

След приключване на обучението студентите трябва да имат следните теоретични знания и практически умения:

- да притежават елементарни познания по процесуалните основи на съдебномедицинската експертиза в Р. България;
- да притежават задълбочени познания по съдебномедицинска травматология;
- да притежават задълбочени познания по танатология;
- да притежават задълбочени познания по токсикология;
- да притежават задълбочени познания по деонтология;
- да притежават практически умения за пълноценно участие в оглед на местопроизшествието на труп;
- да притежават практически умения за самостоятелно изработване на съдебномедицинско удостоверение;
- да притежават практически умения за разпознаване на белезите на смъртта, определяне на давността ѝ, първична оценка на вида и рода ѝ;
- да притежават основни практически умения за съдебномедицинска идентификация на личността;
- да притежават практически умения за адекватна реакция спрямо следствено-съдебните органи и сезирането им в необходимите случаи.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

ЛЕКЦИИ

Тема	часове
1. Въведение в съдебната медицина. Съдебномедицинска експертиза (СМЕ). Предмет, задачи, методи, съдържание на съдебната медицина. Процесуални основи и организация на съдебномедицинската експертиза. Права и задължения на експерта. Видове експертизи. Обекти на съдебномедицинската експертиза. Отговорност на експертите. Организация на съдебно-медицинското обезпечаване в Р. България. Танатология. Суправителни реакции и тяхното значение. Ранни и късни послесмъртни промени.	2
2. Общо учение за уврежданията от външното въздействие на механични фактори. Увреждания от механични фактори – обща характеристика, класификация на уврежданията. Мекотъканны травматични увреждания – охлузвания, кръвонасядания, разкъсно-контузна рана. Специфични за съдебната медицина счупвания на кости. Увреждания на вътрешните органи от твърди тъпи предмети. Съдебномедицинско значение на уврежданията от твърди тъпи предмети. Задачи на експертизата при тези увреждания. Падане от високо. Черепно-мозъчна травма. Задачи на СМЕ. Съдебномедицинска експертиза при увреждания от твърди тъпи предмети.	2
3. Съдебномедицинска експертиза при увреждания от транспортни средства. Определение, класификация, видове. Съдебномедицинска експертиза при транспортен травматизъм. Класификация. СМЕ при ПТП с автомобили и мотоциклети. Задачи на СМЕ. ЖП-травматизъм.	2
4. Съдебномедицинска експертиза при увреждания с остри предмети – наранявания с прободни, порезни, прободно-порезни и посечни оръжия. Задачи на СМЕ.	2
5. Съдебномедицинска експертиза при увреждания с огнестрелни оръжия. Повреждащи фактори, дистанции на изстрела. Увреждания от атипични и самоделни оръжия. Увреждания от взривове. Задачи на СМЕ.	2
6. Механични асфиксии – общи въпроси, класификация на механичните асфиксии. Странгулации – обесване, загърляне, удушване. Механични асфиксии- общи въпроси, класификация на механичните асфиксии. Патофизиология на механичните асфиксии. Странгулации – обесване, загърляне, удушване – общи и видови признаци, род на смъртта. Проблематика. Задачи пред експертизата	2
7. Други видове механични асфиксии – удавяне, запушване на дихателните пътища, асфиксии от притискане на снагата. Други видове механични асфиксии – удавяне, запушване на дихателните пътища, асфиксии от притискане на снагата (имобилизационна и позиционна асфиксия), асфиксия в затворено тясно пространство. Проблематика. Задачи пред експертизата.	2

8. Увреждания от електрически ток и крайни температури (изгаряне, общо охлаждане на тялото, измръзване). Специфични съдебномедицински въпроси. Увреждания и смърт от техническо електричество. Местно и общо действие на тока. Увреждания и смърт от атмосферно електричество. Увреждания и смърт от висока температура. Местно и общо действие на високата температура. Увреждания и смърт от ниска температура. Местно и общо действие на ниската температура /общо охлаждане на тялото, измръзване/. Специфични съдебномедицински въпроси. 2
9. Съдебномедицинска токсикология – общи въпроси, съдебномедицинско установяване на отравянията. 2
Съдебномедицинска токсикология – определение за „отрова“. Токсокинетика и токсодинамика на отравянията. Условия, от които зависи действието на отровите – общи въпроси. Съдебномедицинско установяване на отравянията при живи лица и трупове. Съдебномедицинска токсикология – специална част, отравяния с корозивни, деструктивни, общоасфиктични отрови, алкохол, наркотични вещества и лекарствени средства. Селско-стопански отрови. Хранителни отравяния. Трупна находка и лабораторни изследвания.
10. Съдебномедицинска експертиза на трупове, починали от насилствена смърт. Скоропостижна смърт. 2
Съдебномедицинска експертиза на трупове починали от насилствена смърт. Скоропостижна смърт. Организация и етапи на съдебномедицинското изследване на трупа. Първоначален външен оглед на трупа на мястото, където е намерен. Изследване на трупа при аутопсията. Съдебномедицинска класификация на смъртта. Скоропостижна смърт у деца и възрастни – причини и генеза. Диагностика и задачи на съдебномедицинската експертиза при скоропостижна смърт. Медицинско свидетелство за смърт.
11. Съдебномедицинска танатология. Причина и генеза на смъртта. 2
Установяване на смъртта. Трупни изменения – установяване на давността на настъпването на смъртта.
Ранни трупни изменения – трупни петна, трупно изстиване, трупно изсъхване, автолиза. Късни и консервационни трупни изменения. Установяване на давността на настъпването на смъртта.
Евтanasия. Понятие за клинична, мозъчна и биологична смърт. Значение. Трансплантация на тъкани, органи и клетки – възможности и законова уредба.
12. Съдебномедицинска експертиза на живи лица. Телесни повреди по нашия 2
Наказателен кодекс. Правен и медицински критерий за телесната повреда. Кратък коментар на различните медикобиологични признаци.
Съдебномедицинска експертиза на живи лица. Телесни повреди по нашия Наказателен кодекс. Правен и медицински критерий за телесната повреда. Кратък коментар на различните медикобиологични признаци.
Съдебномедицинска експертиза по въпросите на пола. Полови престъпления – правни критерии по Наказателния кодекс. Съдебномедицинска експертиза при блудство, изнасилване и хомосексуални действия.

Съдебномедицинска експертиза по въпросите на пола. Полови престъпления – правни критерии по Наказателния кодекс. Съдебномедицинска експертиза при блудство, изнасилване и престъпен хомосексуализъм.

13. Деонтология. Професионална правоспособност, права и задължения на медицинските работници. Професионални правонарушения на медицинските работници. Умишлени престъпления, Непредпазливи действия. Лекарски грешки и нещастни случаи в медицинската практика. Прилагане на нови диагностично-лечебни и профилактични средства. 2

14. Съдебномедицинска идентификация на личността. Спорен родителски произход – методи и възможности за доказване или изключване на бащинство. Приложение на ДНК – анализа в съдебномедицинската практика. Изследване на веществени доказателства. Следи от кръв – видове, механогенеза на следообразуване. Методи, възможности и значение. 2

15. Съдебномедицинска трасология и биотрасология. Методи, възможности и значение. 2

Общо: 30 ч.

УПРАЖНЕНИЯ

Тема	часове
<i>Съдебна медицина</i>	
1. Въведение в съдебната медицина и процесуални основи на съдебната медицина.	3
2. Съдебномедицинска експертиза по писмени данни. Изготвяне на СМЕ по писмени данни. Запознаване на студентите с процесуалните основи и организация на съдебномедицинската експертиза в Р. България. Запознаване на студентите с основни съдебномедицински понятия – обект на съдебномедицинска експертиза и видове експертизи. Запознаване на студентите с правата, задълженията, отговорността и правото на отвод на експерта. Запознаване на студентите с проблемите, които могат да възникнат в работата на практикуващия лекар от съдебномедицинско естество.	3
3. Съдебномедицинска експертиза при травматични увреждания от твърди тъпи предмети.	3
4. Съдебномедицинска експертиза при травматични увреждания от остри предмети.	3
5. Съдебномедицинска експертиза при увреждания от транспортни средства.	3
6. Съдебномедицинска експертиза при механични асфиксии.	3

7. Съдебномедицинска експертиза при увреждания от огнестрелни оръжия	3
8. Съдебномедицинска експертиза на труп – експертиза, смърт, послесмъртни изменения, диагностика на смъртта. оглед на труп на местопроизшествието.	3
9. Съдебномедицинска експертиза на труп – скоропостижна смърт. съдебномедицинска експертиза на труп на новородено. детеубийство.	3
10. Съдебномедицинска експертиза на труп – демонстративно упражнение.	3
11. Изготвяне на СМЕ на труп и нейното обсъждане.	3
12. Съдебномедицинска експертиза на живи лица – основни въпроси.	3
13. Съдебномедицинска експертиза на живи лица. Телесни повреди по НК.	3
14. Съдебномедицинска експертиза при полови престъпления.	3
15. Правно-деонтологични въпроси на медицинската практика, казуси	3
Общо:	45

ВЪПРОСНИК ЗА ИЗПИТ

1. Определение, задачи, методи, съдържание и значение на съдебната медицина. Обекти на съдебномедицинската експертиза.
2. Видове съдебномедицински експертизи. Форми на организация на съдебномедицинската експертиза. Процесуални основи на съдебномедицинската експертиза в Република България.
3. Експерт – права, задължения и отговорност. Съдебномедицинска документация.
4. Обща характеристика и класификация на уврежданията от механични фактори. Условия, определящи морфологията на травматичните увреждания. Задачи на съдебномедицинската експертиза.
5. Увреждания от твърди тъпи предмети – охлузвания, кръвонасядания, рани. 6. Увреждания на костите, мозъка и вътрешните органи от твърди тъпи предмети.
7. Увреждания при падане от високо: класификация, механогенеза и морфология на уврежданията.
8. Автомобилна травма: определение, класификация, характеристика и механизъм на получаване на уврежданията. Задачи на експертизата.
9. Железопътна, тракторна и самолетна травми - класификация, характеристика на уврежданията и задачи на експертизата. Увреждания от воден транспорт.
10. Увреждания от остри предмети – прободни и прободно-порезни. Задачи на съдебномедицинската експертиза.
11. Увреждания от остри предмети – порезни и посечни. Задачи на съдебномедицинската експертиза.

12. Огнестрелни наранявания – видове огнестрелни оръжия, повреждащи фактори и механизъм на възникване на уврежданията.
13. Увреждания от огнестрелни оръжия – далечен изстрел. Задачи на експертизата.
14. Увреждания от огнестрелни оръжия – близък изстрел и упор. Задачи на експертизата.
15. Увреждания от огнестрелни оръжия със сачми, атипични оръжия и експлозиви. Задачи на съдебномедицинската експертиза.
16. Витални и послесмъртни увреждания.
17. Причини и генеза на смъртта при механичните увреждания.
18. Механична асфиксия – общо учение, стадии на протичане, класификация и морфологична находка.
19. Странгулации: видове, патогенеза, морфология, диференциална диагноза.
20. Имобилизационна и позиционна механични асфиксии при притискане на снагата и обездвижване на тялото.
21. Механични асфиксии от затискане на външните дихателни отвори и от запушване на дихателните пътища.
22. Съдебномедицинска експертиза при удавяне: фази, морфологична находка, диагностика.
23. Съдебномедицинска експертиза при електротравма – от техническо и атмосферно електричество.
24. Увреждания и смърт от действието на високи и ниски температури.
25. Съдебномедицинска токсикология – определение на “отрова” и “отравяне”. Токсикодинамика и токсикокинетика на отровите. Съдебномедицинска класификация на отровите.
26. Условия, от които зависи действието на отровите. Съдебномедицинско установяване на отравянията при живо лице и на труп.
27. Отравяне с корозивни (киселини и основи) и деструктивни отрови (живачни и арсенови съединения)
28. Отравяне с хематотропни (въглероден оксид) и общоасфиктични отрови (цианиди, сероводород).
29. Отравяния с алкохоли (етанол и метанол). Съдебномедицинска експертиза за установяване на алкохол при живо лице и на труп.
30. Отравяния с алкалоиди, гърчови отрови и сънотворни лекарства.
31. Отравяния с наркотични вещества.
32. Хранителни отравяния.
33. Съдебномедицинска експертиза на живи лица – поводи, процесуални изисквания, методи на изследване, документация.
34. Съдебномедицинска експертиза на телесни повреди по нашия Наказателен кодекс – определение. Правен и медицински критерий. Основни задачи на експертизата по повод на телесните повреди.
35. Тежка телесна повреда – интерпретация на медико-биологичните показатели.
36. Средна и лека телесна повреда – интерпретация на медико-биологичните показатели.
37. Съдебномедицинска експертиза при полови престъпления.
38. Съдебномедицинска експертиза при спорен родителски произход – общи данни, видове експертизи. Възможности на серологичната и ДНК-експертизи.
39. Системата АВО и приложението ѝ в експертите за спорен родителски произход, клинично значение.
40. Системата Rh и приложението ѝ в експертите за спорен родителски произход, клинично значение.
41. ДНК-анализ при спорен родителски произход.
42. Съдебномедицинска експертиза при идентификация на личността.

43. Учение за смъртта. Диагностика и съдебномедицинска класификация на смъртта. Суправитални явления.
44. Ранни трупни изменения и съдебномедицинското им значение.
45. Късни трупни изменения и съдебномедицинското им значение.
46. Установяване давността на смъртта.
47. Съдебномедицинска експертиза на трупове на новородени. Детеубийство.
48. Скоропостижна смърт – определение, фактори благоприятстващи настъпването ѝ, причина и генеза, морфология и задачи на експертизата.
49. Съдебномедицинска експертиза на веществени доказателства – определение, задачи и методи при изследване на следи от кръв, слюнка, сперма и косми. ДНК-анализ при съдебномедицинска експертиза на веществени доказателства.
50. Съдебномедицинска експертиза по документи и материали от следствени и съдебни дела, съдържащи данни от медицинско естество.
51. Медицинска деонтология – понятие, деонтологични източници.
52. Правомерност на медицинските действия. Принудително и задължително лечение на болния.
53. Основни принципи за вземане на органи за присаждане или органи и тъкани за лечебни, научни и учебни цели. Трансплантация на тъкани и органи, съобразно съществуващите в Република България наредби.
54. Понятие за клинична, мозъчна и биологична смърт. Критерии за установяване на мозъчна смърт.
55. Основни принципи за преливане на кръв за системите АВО, подгрупите ѝ и RH. Източници на грешки при определяне на кръвната група по системата АВО.
56. Евтаназия.
57. Класификация на професионалните правонарушения и неблагоприятните последици в медицинската дейност.
58. Умишлени престъпления във връзка с медицинската професия.
59. Непредпазливи действия на медицинските работници и незнание на професията. Форми на непредпазливата вина.
60. Професионална тайна. Елементи и съдържание на професионалната тайна. Понятие за служебна тайна и отговорност при нейното нарушение. 61. Лекарски грешки: понятие, форми на лекарските грешки. Нещастни случаи (медицинска случайност) в медицинската практика.

ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА

1. Дойчинов И., Съдебна медицина, Пловдив, 1997
2. Съдебна медицина за студенти по медицина. Под редакцията на проф. д-р Стойчо Раданов, 1992
3. Ръководство за практически упражнения по съдебна медицина. Под редакцията на проф. д-р Стойчо Раданов, Медицина и физкултура, София, 1984
4. Съдебномедицинска експертиза на живи лица. Под редакцията на проф. д-р Стойчо Раданов, С., Медицина и физкултура, 1986
5. Печилков, И., Телесни повреди по Наказателния кодекс на НРБ
6. Д-р Светлозар Спасов – Избрани въпроси по медицинска деонтология и медицинско право – ръководство за студенти, бакалаври и магистри в областта на медицината – Университетско издателство „Паисий Хилендарски” – Пловдив 2015 г.
7. Светлозар Спасов – Съвременна обща медицинска деонтология – Университетско издателство „Паисий Хилендарски” – Пловдив 2018 г.

8. Иван Црънчев, Пламена Динева, Кристина Хаджиева, Светлозар Спасов – Сборник с примерни тестови въпроси по съдебна медицина – Катедра по съдебна медицина и деонтология Медицински университет – Пловдив – Лакс Бук – Пловдив – 2018 г.
9. Иван Црънчев – Съдебномедицински аспекти на насилието под редакцията на доц. д-р П. Тимонов, д.м. – Лакс Бук – Пловдив – 2020 г.
10. С.Раданов, И.Дойчинов, П. Лисаев, Н. Станчев, С. Христов. Съдебна медицина и медицинска деонтология. Учебник за студенти по медицина. Сиела, 2006г.
11. А. Христов, И. Славчева, И. Дойчинов, Д. Андонова, П. Лисаев, н. Ненков, Н. Станчев, П. Павлов, С. Раданов, С. Христов, А. Апостолов. Ръководство за практически упражнения по съдебна медицина. Сиела, 2006г.
12. Pekka Sauko, Bernard Knight. Knight's Forensic Pathology, Third Edition. © 2004 Edward Arnold (Publishers) Ltd.
13. Vincent DiMayo, Dominick DiMayo. Forensic Pathology, Second Edition. © 2001 by CRC Press LLC
14. Jay Dix. Color Atlas of Forensic Pathology. © CRC Press, 2000.
15. Richard Shepherd. Simpson's Forensic Medicine. © 2003 Arnold.

Съставил: ...

(доц. д-р ~~Александър~~ Александров)

Учебната програма е обсъдена и приета на заседание на катедра „Анатомия, хистология и ембриология, патология, съдебна медицина и деонтология“, протокол №...4 от 22.02.2024г.

Р-л- катедра .....

(проф. д-р Ивайло Стефанов)

Учебната програма е приета и обсъдена на Факултетен съвет на Факултет (Колеж) по ..... Медицина, протокол № 4 от 06.03.2024г.

Научен секретар на ФС: ..

(Гл. ас. д-р Руска Ненкова)

УНИВЕРСИТЕТ “ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ” – БУРГАС
ФАКУЛТЕТ ПО МЕДИЦИНА
КАТЕДРА “НЕВРОЛОГИЯ, ПСИХИАТРИЯ, ПСИХОЛОГИЯ”

УТВЪРЖДАВАМ:

ДЕКАН:

/доц. д-р Румяна Янкова/

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Учебна дисциплина:	ПСИХИАТРИЯ
Специалност:	МЕДИЦИНА
Професионално направление:	7.1 МЕДИЦИНА
Образователно-квалификационна степен:	МАГИСТЪР
Форма на обучение:	РЕДОВНА
Професионална квалификация:	ЛЕКАР

Бургас, 2024 г.

ИЗВАДКИ ОТ УЧЕБНИЯ ПЛАН

1. ОБЩИ ПАРАМЕТРИ НА ДИСЦИПЛИНАТА					
Обща учебна заетост (часове):		120		Кредити: 4	
Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост		Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост	
75	45		2.5	1.5	
Вид на дисциплината:	Брой часове в седмица: /лекции + упражнения/		Курс:	Семестър:	
ЗАДЪЛЖИТЕЛНА	2+3		V	X	
2. УЧЕБНИ ФОРМИ					
Аудиторна заетост:	Часове	Кредити	Извънаудиторна заетост:	Часове	Кредити
Лекции	30	1	Консултации (работа с преподавател)	10	0.3
Семинарни занятия			Самостоятелна работа		
Практически занятия	45	1.5	- Подготовка за контролни	10	0.3
			- Подготвяне за упражнения	5	0.2
			- Подготовка за изпит	20	0.7
3. ОЦЕНЯВАНЕ И КОНТРОЛ					
Форми за оценяване и контрол				Относителен дял в общата оценка	
Сесийно оценяване: Изпит				0.4	
Семестриално (текущо) оценяване:				0.6	
Форми на семестриален контрол:					
- Присъствие на учебни занятия				0.3	
- Текущо препитване преди всяко упражнение				0.3	
- Активно участие в занятията				0.4	

АНОТАЦИЯ

на дисциплината „Психиатрия“

Предназначение на учебната дисциплина

Учебната дисциплина „Психиатрия“ е предназначена за студентите от специалност „Медицина“, редовна форма на обучение.

Цели

Програмата отразява изискването за теоретично и практическо обучение по специалността. Основна цел на курса е студентите да придобият професионална компетентност по отношение на психопатологичната семиотика и нозология; диагностика и лечение на психичните разстройства, която да им позволи ефикасно и ефективно да изпълняват задълженията на медицински специалисти.

Структура на учебното съдържание

Психиатрията е клинична дисциплина за етиологията, патогенезата, феноменологията, лечението и профилактиката на психичните заболявания. Предмет на психиатрията е диагнозата и лечението на психичните болести. Някои от тези болести са много сериозни, като например шизофрения, разстройства на настроението, болест на Алцхаймер. Други могат да бъдат не толкова сериозни, но все пак много важни за качеството на функционирането, като например разстройства на адаптацията, личностови разстройства. Психиатрията се различава от психологията по своята медицинска специфика. Нейният главен фокус е болестта или абнормността за разлика от нормалното психологическо функциониране; последното е във фокуса на психологията. Като медицинска дисциплина главната задача на психиатрията е да дефинира и разпознае болестта, да идентифицира методите за нейното лечение, да разкрива причините за възникването ѝ и да развие система за превенция. Психиатрията е свързана с всички останали медицински специалности, както и с други фундаментални науки като право, етика, философия, социология, психология. Холистичният (биопсихосоциален) подход е основният принцип на диагностичното и терапевтично поведение. Развитието на генетиката, молекулярната биология и невроизобразителните техники през последната декада хвърлят нова светлина върху етиопатогенезата на психичните разстройства и поставят нови изисквания към преподаването по психиатрия за студенти по медицина. Психиатрията е медицинска специалност, която е отворена към всички останали медицински специалности, интегрира познанията не само по медицина, но и от редица немедицински специалности, като отразява и съвременните промени, свързани от една страна с глобализацията (информационна и комуникативна), а от друга страна и с транскултуралните особености. В програмата за обучение са включени основни познания в общата и клиничната психиатрия. Те са представени на основата на съвременния световен опит и са обогатени с авторски данни и приноси. Програмата отразява изискването за теоретично и практическо обучение по специалността. Основна цел на курса е студентите да придобият професионална компетентност по отношение на психопатологичната семиотика и нозология; диагностика и лечение на психичните разстройства, която да им позволи ефикасно и ефективно да изпълняват задълженията на медицински специалисти.

Методи на преподаване: традиционни и иновативни методи на преподаване, обяснение, беседа, дискусия, презентирание с мулти-медия, проекти, казуси, инциденти, работа в екип и др.

Форми на самостоятелна работа

- ✓ Самоподготовка за учебни занятия;
- ✓ Самостоятелна работа по зададени теми;
- ✓ Подготовка на литературни справки и електронни презентации;
- ✓ Подготовка за тестове, колоквиуми и изпити.

Методи на оценяване

При оценка на знанията на студентите се прилага комбинация от съвременни и класически методи.

Текущ контрол:

- ✓ Устно препитване преди провеждане на практическото занятие
- ✓ Тестове
- ✓ Семинарни занятия - дискусии
- ✓ Оценка и заверка на протоколите в края на упражнението
- ✓ Колоквиум с тестова част и устно препитване

Семестриален изпит:

- ✓ Практически изпит
- ✓ Тест

Теоретичен изпит с писмена част, съхранявана в архива на катедрата и усна част пред комисия от хабилитирани преподаватели.

Очаквани резултати

След приключване на обучението студентите трябва да имат следните познания и умения:

- ✓ базисни клинични знания и умения, свързани с разпознаване, оценка и формулировка на клиничен случай
- ✓ психопатология и връзката с останалите медицински специалности в рамките на консултативна психиатрия в общата медицинска практика
- ✓ невропсихиатрия (невронауки – невробиология, неврофизиология)
- ✓ психофармакология
- ✓ умения за преглед в психиатрията, умения за общуване и водене на интервю както и изграждане на терапевтичен контакт.
- ✓ формулировка на случай в психиатрията: определение, структура и предназначение.
- ✓ упражняване на принуда в психиатрията – правно-етични аспекти
- ✓ психологично тестиране в психиатрията: основни задачи и процедурни принципи.
- ✓ да познават основните принципи на психопатологична феноменология;
- ✓ да познават водещите принципи на норма и абнормност в психиатрията;
- ✓ да познават технологиите за клинична оценка и интервенции;
- ✓ да познават и прилагат методите за клинично-психопатологична оценка;
- ✓ да познават и прилагат съвременните методи на терапия в психиатрията;
- ✓ да провеждат първично психологично консултиране на болни в общата медицинска практика;
- ✓ да правят оценка на индивидуалния психиатричен риск;
- ✓ да познават принципите на структуриране на терапевтични програми;
- ✓ да изработват индивидуални програми за превенция в общността.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

ЛЕКЦИИ

Тема	часове
1. Основни подходи в психиатрията. История на психиатрията като клинична дисциплина. Класификационни модели.	2
2. Обща психопатология. Разстройства във възприятно-представната сфера. Разстройства на емоциите. Разстройства на мисленето.	2
3. Обща психопатология. Разстройства на волята. Разстройства на паметта.	2
4. Обща психопатология. Разстройства на съзнанието. Разстройства на вниманието. Дисоциативни разстройства.	2
5. Специална психиатрия. Органични и симптоматични психични разстройства. Деменции и делириозни състояния.	2
6. Шизофрения. Шизотипни и налудни разстройства- етиология, протичане, клинична картина, прогноза, клинично поведение.	2
7. Разстройства на настроението /афективни разстройства/. Етиология, патогенеза, клинична картина, протичане, прогноза и терапевтично поведение.	2
8. Невротични, свързани със стрес и соматоформни разстройства. Етиология, патогенеза, клинична картина, прогноза и терапевтично поведение.	2
9. Поведенчески разстройства, свързани с физиологични нарушения и телесни функции. Разстройства на личността и поведението в зряла възраст. Психиатрия на късната възраст.	2
10. Детска психиатрия. Умствена изостаналост. Разстройства в психологичното развитие, поведенчески и емоционални разстройства с начало типично за детството и юношеството.	2
11. Връзка на психиатрията с общата клинична работа. Лиезон психиатрия. Спешна психиатрия. Психосоматични заболявания. Правно-деонтологични проблеми в психиатрията. Принуда в психиатрията.	2
12. Зависимости. Зависимост към алкохол, психоактивни вещества. Зависимости към компютърни игри и технологии.	2
13. Психиатрия в общостта. Психосоциална рехабилитация- проблеми, методи подходи.	2
14. Терапия на психичните разстройства - I част: биологична (медикаментозна, ЕКТ, ТМС). Планиране на лечението. Осигуряване на сътрудничеството на пациента.	2

15. Терапия на психичните разстройства - II част: спешна психиатрия и психотерапия. Планиране на лечението. Осигуряване на сътрудничеството на пациента. 2

Общо: 30 ч.

УПРАЖНЕНИЯ

Тема	часове
1. Психиатричен преглед.	3 часа
2. Информирано съгласие.	3 часа
3. Оценка за риск от самоубийство.	3 часа
4. Оценка за депресия.	3 часа
5. Оценка за хронична психоза и рецидив.	3 часа
6. Оценка за странични ефекти от лечението.	3 часа
7. Терапевтично общуване-занятие с кл. психолог	3 часа
8. Оценка за зависимост към психоактивни вещества.	3 часа
9. Оценка за деменция.	3 часа
10. Оценка за тревожност.	3 часа
11. Оценка за делир, оценка за остра психоза, упражняване на принуда.	3 часа
12. Терапия на психичните разстройства.	3 часа
13. Оценка за мания.	3 часа
14. Проблемно ориентиран подход и формулировка на случая в психиатрията.	3 часа
15. Психологично тестиране - занятие с клиничен психолог.	3 часа

Общо: 45 ч.

КОНСПЕКТ

ТЕОРЕТИЧЕН ИЗПИТ

Обща част:

1. Изследване на психично болен.
2. Нарушения във възприятието.
3. Нарушения на мисленето по протичане и структура.
4. Нарушения на мисленето по съдържание.
5. Нарушения на емоциите.
6. Нарушения в паметта.
7. Нарушения на воля, психомоторика и внимание.
8. Нарушения на съзнанието.
9. Антипсихотици. Транквилизатори.
10. Антидепресанти. Стабилизатори на настроението.
11. Психотерапия, социотерапия, рехабилитация.
12. Психиатрична нозология - класификации и номенклатура.

Специална част:

13. Разстройства на невrorазвитието.
14. Органични психотични разстройства. Деменции.
15. Психични разстройства, дължащи се на соматично заболяване. Делир.
16. Шизофрения. Етиология, клинична картина, протичане.
17. Други психотични разстройства.
18. Биполярни разстройства.
19. Депресивни разстройства.
20. Тревожни разстройства.
21. Обсесивно-компулсивно разстройство.
22. Посттравматични и стресови разстройства.
23. Соматоформни разстройства.
24. Хранителни разстройства.
25. Сексуалност и сексуални разстройства.
26. Разстройства, свързани с психоактивни вещества. Основни синдроми. Алкохолна зависимост.
27. Разстройства, свързани със специфични психоактивни вещества.
28. Психиатрия на късната възраст.
29. Личностови разстройства.
30. Спешна психиатрия.
31. Формулировка на случай в психиатрията.

ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА

Задължителна:

1. Психиатрия. Ред. Ачкова М. Изд. Знание ООД, 1996.
2. Психиатрия в клиничната практика. Голдбърг Г. 2003.
3. Шизофрения и антипсихотици. Миланов К. и В. Миланов. Изд. ЕТ "Б. Стаменов" 2003.
4. Личностова абнормност в клиничната практика. Ончев Г. Изд. Кантекс, София. 2001.

5. Посттравматичен стрес. Попов Х. Изд. ЛиК. София. 2003.
6. Психиатрия. Саксби Придмор, МУ Варна, 2016.
7. Ръководство по съдебна психиатрия. Дончев П. Мед. и физк. 1987.
8. Социална психиатрия. Иванов Вл. Мед. и физк. 1989.
9. Психиатрия. Под ред. Д. Писева. МИ Арсо 2005.
10. Ръководство по психиатрия за ОПЛ. Под ред. Н. Маджирова. 2009.
11. МКБ 10, 1993.

Съставил: .

(проф. д-р ~~Георги Панов~~, дмн)

Учебната програма е обсъдена и приета на заседание на катедра „Анестезиология, АГ, хирургия, ортопедия, травматология, урология, неврохирургия, спешна и интензивна медицина”, протокол № 4. от 09.02.2024 г.

Р-л- катедра

(проф. д-р ~~Георги Панов~~, дмн)

Учебната програма е приета и обсъдена на Факултетен съвет на Медицински факултет, протокол № 2. от 15.02.2024 г.

Научен секретар на ФС: ..

(Гл. ас. д-р ~~Руска Ненкова~~)